

TÜRK DÜNYASI

NEVRUZ ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

SUNUŞ

Başbakanlık, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, kurulduğu 1983 yılından bu yana amaçları doğrultusunda Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak üzere çalışmalarını devam ettirmektedir. Bu amaçlarla yaptığımız faaliyetlerin bir kısmını Nevruza ayırmış bulunmaktayız. Başkanlığımız 1995 yılından bu yana Uluslar Arası düzeyde düzenlendiği Nevruz çalışmalarını sürdürmektedir. Nevruz, Türklerin yaşadığı tüm coğrafyalarda yeni yılın ve baharın gelişini müjdelemekte, doğanın canlanması, dirilmesi, yağmurun yağması iyi ve bol ürün alınması bolluk ve berekete kavuşulması dilekleriyle kutlanan geleneksel bir bayramdır. Yeni Gün, Yeni Kün, Yeni Yıl, Çağan, Ergenekon, İlk Yaz Yortusu, Sultan-ı Nevruz, Mart Dokuzu, Nevres, Isıakh Bayramı gibi farklı isimler almakla beraber Nevruzun kutlama amacı özde

aynıdır. Kelime anlamı Yeni Gün'dür. Nevruz konusundaki bilgileri aydınlatmak üzere Merkezimiz bir yandan Türk Dünyası Nevruz Ansiklopedisini hazırlamış öte yandan Türk Dünyası Nevruz Şiirleri Antolojisi çalışmalarını tamamlamıştır. Nevruz geleneğinde kültürel birikimin önemli bir payı vardır. Ancak Nevruz yalnızca ulusal sınırlarımız içerisinde insanların doğayla buluşması değil, aynı zamanda paylaşımcı, barışçıl, insancıl ve bütünleştirici yönüyle de evrensel bir değer taşımaktadır. Bu değerlerin yansımaları şiirde de görülmektedir. Şiirler, gerek halk arasında gerekse saraylarda söylene gelmiş mâni, türkü, nevruziyye gibi biçimlerle dönüşmüştür.

Söz konusu yayınların bu alandaki boşlukları doldurarak, literatürdeki yerini **alacağı** inancındayız.

Saygılarımla

Prof. Dr. Taciser ONUK
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı

ÖN SÖZ

Nevruz, yeni gün anlamıyla kuzey yarımkürede kışın yerini bahara bırakılması sürecinin sembolik başlangıcıdır. Bu sembolik başlangıç, yer yüzünde geceyle gündüzün eşitlendiği yani "ekinoks"un ortaya çıktığı 21 Marttır. Bu tarihten sonra, kuzey yarımküre, kışın ağır şartlarından yavaş yavaş kurtulur ve güneşli, bereketli ve umut dolu günlerin habercisi bahar mevsimine kavuşur. Kuzey yarımkürenin Orta Asya'dan Avrupa içlerine uzanan orta bölümündeki yay veya hilal üzerinde, bu büyük dönüşümün anlamı da çok büyük olmuştur. Bu coğrafyada yaşayan halklar, bu özel ve güzel güne o kadar derin mitolojik anlamlar katmışlar, o kadar kendileştirmişlerdir ki, herkes bugüne bu benim bayramım bu benim mitolojim diye sahip çıkmıştır. Gerçekten de örneğin bu hilal üzerinde Orta Asya'dan Balkanlar'a nevrusun ne kadar zengin bir mitolojik ve ritüelistik dünya yarattığını görürüz: Bu dünya, bize

büyük bir destanı üslupla ilk insanın yaratılışından, ilk peygamberin maceralarından, ilk Türklerin türeyişinden, Türk destan kültürünün yerel bir kahraman haline getirdiği İslam halifesi Hz. Ali'nin doğum veya evlenmesinden söz açar.

Tarihin ve takvimin başlangıcından söz açarak ve devirleri ve coğrafyaları aşarak günümüze büyük bir kültür birikimi olarak ulaşan nevrusun, Türk kültüründeki en zengin ve sanatlı örnekleri şiir alanın da karşımıza çıkmaktadır. Baharla birlikte yeniden canlanan doğaya, yeniden canlanan doğanın ilham ettiği aşka kayıtsız kalması mümkün olmayan şiir sanatı, nevrusdan ve nevrus kutlamalarından olabildiğince esinlenmiştir. Bu şiirlerin kimileri salt şiir olarak değer taşıırken, kimileri de, tarihsel süreçlerin ve bugünkü Türk coğrafyasının nevrus birikiminin şiir arşivini oluşturmaları bakımından önemlidir. Bu şiirler geçmişten günümüze, Balkanlar'dan Türkistan'a büyük bir coğrafyada nevrus coşkusunun Türk diliyle şiirleştiğini göstermektedir. Diğer yandan şiirlerde yer alan temalar, nevrus uygulamaları hakkında halkbilimsel

bilgi sunmaktadır. İnancımıza göre, salt bu iki özelliği ile dahi bu Şiirler, yayımlanmalarıyla alanlarında bir boşluğu doldurmaktadır.

Elinizdeki bu çalışmanın ortaya çıkmasında geçirilen süreçler ve izlenen yol ve yöntemler söyle özetlenebilir: Öncellikle, Türkiye'de yayınlanmış halk Şiiri ve divan Şiiri metinleri içerisinde "nevruz" törenleri ve inancı ile ilgili olanlar tespit edilmiştir. Türkiye dışındaki Türk boylarının, sözlü kültür ortamında oluşmuş edebi geleneklerinden nevruz ile ilgili Şiirler ise, yine Türkiye'de yayınlanan Türk dünyası halk edebiyatı ile ilgili çalışmalar, nevruz konulu sempozyum bildirileri (zellikle AKM tarafından yapılan Nevruz Bilgi Őölenleri) ve çeşitli dergilerde yayınlanmış makaleler içerisinden derlenmiştir. Şiirler, derlendiği boyun adıyla tür ve Őekil zelliklerine göre tasnif edilmiştir. Boylar alfabetik olarak sıralanmıştır. Türkiye Türkleri ve Türkiye dışındaki Türk Dünyası edebiyatlarından tespit edilen metinler içerisinde en azından genel kabul gören biçimsel tanımlamalara "Şiir" zelliği taşımayan, atasözü, bilmece, alkış

ve kargışlar gibi kalıp sözler çalışmanın amacı dışında kaldığı için kitaba alınmamıştır. Türkiye Türklerinin edebiyatından derlenen metinler Türk Edebiyatı bütünlüğü içinde, tür ve Őekil zelliklerine göre tasnif edilmiştir. Bu Şiirler, dahil oldukları tr veya Őekil içerisinde de kendi aralarında ayak veya rediflerine göre, bunların dışında kalan oyun tekerlemeleri ve maniler ise ilk harflerine göre alfabetik olarak dizilmiştir.

Çalışmayı oluşturan metinler içerisinde nevruz ile ilgili ifadelerin kullanılmadığı ancak, araştırmacının nevruz geleneği içerisinde törenlerde, yemeklerde, oyunlarda ve diğer ritüellerde söylendiğini belirttiği Şiir biçimdeki, alkış, kargış dua, tekerleme "Nevruzda Söylenilen Şiirler" başlığı altında verilmiştir. "Nevruz Konulu Şiirler" başlığı altında ise, içerisinde "nevruz" ya da nevruz ile ilgili ifadelerin kullanıldığı nevruzu anlatan Şiirler yer almaktadır. Şiirler, yayımlandıkları kaynaklardan hiçbir değişiklik yapılmadan, olduğu gibi alınmış, tarafımızdan herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Antoloji'ye alınacak şiirler konusunda uyguladığımız bir başka ölçüt ise, metinlerin "folklorik" veya "eski" olması şart idi. Bu nedenle, seçilen şiirlerin, bir gelenek ortamında olmuş ve yayılmış olmasına dikkat edilmiştir. Bu yaklaşım doğrultusunda, folklor disiplininin ortaya çıkmasından sonra aydın kesimler tarafından eski kültürlerin canlandırılmasına ve yaşatılmasına yönelik ulusçu çabaları anlatan şiirlerle bu çabaların etkisinde son dönemlerde ortaya çıkan "yeni dönem" metinleri bu antolojinin dışında tutulmuştur.

Bu çalışma, İsmet Çetin ve Öcal Oğuz'un 1994 yılından beri arşivledikleri nevrüz şiirleri üzerine kurulmuştur. Ancak, gerek bu ham malzemenin bir antolojinin sistemli ve anlamlı bir bütünü haline gelmesi, gerekse son yıllarda yapılan yayınların taranarak yeni şiirlerin belirlenmesi, Türk Halkbiliminin genç araştırmacıları Nilgöl Aytuzlar, Tuba Saltık ve Ayşe Yavuz'un çalışmalarıyla mümkün olabilmiştir.

"Türk Dünyası Nevruz Şiirleri Antolojisi" adını taşıyan bu çalışmanın, nevrüz çalışmalarının

önemli bir adresi haline gelen Atatürk Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi'nin hazırlamış olduğu "Türk Dünyası Nevruz Ansiklopedisi" ile birlikte yayımlanmasıyla bu alanda önemli bir boşluğun doldurulmuş olacağına inanıyorum.

Elinizdeki antolojinin hazırlanmasında ve yayımlanmasına emeği geçenlere teşekkür ederim.

M. Öcal OĞUZ

Ankara, 28 Şubat 2004

1. ALTAY TÜRKLERİ

Op kuruy! Op kuruy!

1.1. Nevruzda Söylenen Şiirler

Türkiye Türkçe'si

"Cas keldi sakıltalu cas
Calkınla cıltıldap
Can mırta tıbrag
Cajıl kebi cayılıp
Cılı cıbar oylandı
Cük-sanamdı oyladıp
Cüregimdi cımjadıp"

"Yukarıda bulunan güneş ana
Buraya bakan ay ata
Uğur verin bir şans verin,
Hastalık kötülük vermeyin,
Kara başlı halkımı koruyun,
Amin! Amin!"

(Yuguşeva 2000:402)

Türkiye Türkçe'si

"Tör toluklu taş ocak
Tört kindiktü ot ene
Ak külün yastangan,
Ak calbıştı ot ene,
Odız baştu ot ene
Çıydi bolzo bışırgan
Bolzo eritken"

"Özlediğimiz bahar geldi
yıldırım ile yanarak
yağmur ile seslenip
yeşil renkle yayılıp
Sıcak rüzgarlar esti
Düşüncemi netleştirip
Yüreğimi yumuşattı."

Türkiye Türkçe'si

(Yuguşeva 2000:402)
Örö turgan kün ene
Beyin körgün ay ada
Bir alkıjar beriger
Bir bıyanar cetirer
Oru cobalgo tüğürber
Kara baştu kalıgımdı korular

Dört taraflı taş ocak
Dört göbrkli ateş ana
Beyaz külü yastangan
Beyaz alevli ateş ana
Çiğ olsa pişiren
Buz olsa eriten
(Yuguşeva 2000:402)

2.AZERBAYCAN

(Musaoğlu 1997: 43)

2.1. Maniler

Ağrım, uğrum tökülsün
Oda düşüp kül olsun
Yansın alov saçılısın
Menim bahtım açılısın.

(Binbaş 1999:78)

Novroz gelir, yaz gelir.
Neğme gelir, saz gelir.
Bağçalarda gül olsun,
Gül üste bülbül olsun.

(Devlet-Naskalı: 1999:88-89)

Yağ verin yağlamağa,
İp verin bağlamağa,
Verenin oğlu olsun,
Vermeyenin gızı olsun.

(Musaoğlu 1997: 43)

Veya:

Yağ verin yağlamağa,
Bal verin ballamağa,
Hodu gülmek isteyir,
Goymayın ağlamağa.

2.2. Nevruzda Söylenen Şiirler

2.2.1. Oyun Tekerlemeleri

Xıdır, xıdır xıd getir,
Var deredn ot getir,
Men Xıdırın neyitem
Birce bele dayıyam,
Ayağının nalıyam
Başının torbasıyım

Xıdır'a Xıdır derler
Xıdır'a çırağ goyorlar
Xıdır'a pay yığmaya
Biz gelmiştik hayınan
Xıdır Nebî Xıdır İlyas

Bitti çiçek oldu yaz
Men Xıdırın guluyom
Boz atının çuluyom
Xıdır getdi hayınan
Bir gulanca dayınan
Dayı palçığa batdı
Xıdır, Xıdır, Xıdır İlyas
Bitti çiçek oldu yaz

Xanım ayağa dursana
Yük dibine varsana
Boşgabı doldursana
Xıdırı yola salsana

**Çatma, çatma çatmaya
Çatma yere batmıya
Xıdır payın kesenin
Ayağı yere çatmıya
Gece evinde yatmıya**

(Amanoğlu 2001:26-27)

**Godu, godunu gördün mü?
Goduya selam verdin mi?
Godu burdan ötende
Kırmızı günü gördün mü?**

(Nerimanoğlu 2002: 134-135)

**Ay kosa kosa gelsene,
Gelip selam versene
Çömçeni doldursana,
Kosanı yola salsana
Ay uyruğu-uyruğu
Sakalı it kuyruğu
Kosam bir oyun eyler
Kuzunu koyun eyler
Yığar bayram honcası
Her yerde düğün eyler
Novrız novrız bahara
Güller güller nübara
Bağcanızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun.**

(Tamilla 2000)

**Kosa geldi salam verdi.
A kosa gelsene,
Gelüp,
Salam versene,
Çömmçeni doldursana.**

**Kosa'nın ölü gibi yere düşmesi ile
hep bir ağızdan:
Başın sağolsun, Kosa.
Erşin uzun, bez gısa,
Kefensiz öldü Kosa.**

(Devlet-Naskalı:1999:90)

**Ay kos-kosa gelmişsin,
Gelmişsin meydana sen.
Almayınca payını
Çekilme bir yana sen.
Beş yumurta payındır,
Olmaya aldanasan.**

**Benim kosam oynuyor,
Gör nece dingiliyor.
Kulak asanların da,
Kulağı zingiliyor.**

**Benim kosam canlıdır,
Kolları mercanlıdır.**

Kosama el vurmayın,
Kosam yazık kanlıdır.

Emiri berk başında,
Kalem oynar kaşında,
Yüzellibeş yaşında,
Çok civan öldü kosa.

(Nebiyev 1992:39)

A kosa-kosa, gelsene,
Gelip salam versene,
Çömçeni doldursana,
Kosanı yola salsana.

Ay uyruğu-uyruğu,
Saggalı it guyruğu,
Kosam bir oyun eyler,
Guzunu goyun eyler,
Yığar bayram honçası,
Her yerde düyün eyler.

Novruz, nevruz bahara,
Güller, güller nübara.
Bağçamızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun,
Bal olmasın, yağ olsun,
Evdekiler sağ olsun.

Hanım dursun ayağa,
Kosaya pay versin ağa.
Mermer havuzun dört gırağında,

Bülbüller ohur şah budağında,
Her ne istesem Hüda'dan allam,
Dellek dükkanın yanına sallam
Dellek dükkanı tamam çiragban,
Nağara çalıb keserik gurban,
Gurbanın olum, yaşlı çuhalı.
Derbendli isen, yohsa buralı?
Bağçamızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun,
Bal olmasın, yağ olsun,
Evdekiler sağ olsun,
Hanım, ayağa dursana,
Kosaya pay versene.

(Nebiyev 1997)

2.2.3. Nevruz Şarkısı

Kış geçti, bahar geldi,
Bülbülden ses geliyor
Horuz bannaması duyuluyor
Şatman, şatman,
Nevruz günü mübarek
Koy çıra yansın ve dostunda
Koy ateş sönsün kötü insanın
Koy Allah hoş baht etsin
Açık gönüllüye ve cömerde

(Muratçeva 1998:279)

2.2.4. Nevruz Türküsü

Nevruzda Güneşe söylenen türkü:

Gün çık, çık, çık,
Keher atı bin çık,
Oğlun kayadan uçtu,
Kızın tandıra düştü,
Keçel kızı koy evde
Saçlı kızı götür çık,
Gün bitti su içmeye
Kırmızı don biçmeye,
Gün özün yitirecek
Kazı tez götürecek,
Keçel kızı aparacak,
Saçlı kızı getirecek.

(Amanoğlu 2001: 26-27)

2. 3 Nevruz Konulu Şiirler

Yine güzel vetenime geldi yaz,
Azad gönlüm bu âlemden
ayrılmaz.
Kim bu mavi güzelliğe vurulmaz?!

Gülüş dolur dudağlara semeni
Bizim eller ohuyur bu nağmeni
Semeni, ay semeni sahla meni,

Düzerem dört yanına nergisi,
yâsemeni,

Semeni, ay semeni sahla meni.

Bu bayramda hir il meclis

düzelden,

Men el çekmem, senin kimi

gözelden

Sofraların bezeyisen ezelden,

Yaraşırsan otağlara semeni.

Bizim eller ohuyur bu nağmeni,

Semeni, ay semeni sahla meni.

Düzerem dört yanına nergisi,

yâsemeni,

Semeni, ay semeni sahla meni.

Men il boyu hesretini dözerem,

Ele bilme gözlemekten bezerem.

Yollarını sözlerinle bezerem

Getme menden uzağlar semeni.

Bizim eller ohuyur bu nağmeni,

Semeni, ay semeni sahla beni,

Düzerem dört yanına nergisi,

yâsemeni,

Semeni, ay semeni sahla meni.

(Makas 1987: 46-47)

BALIKÇI NAĞMELERİ

DERYADAN PAY VERDİM

Ketan üzüldü, yahu
Suya düzüldü, yahu,
Tor doldu
Tarım oldu.
Gayığım yarım oldu
Novrozdan say alıb,
Say verrem,
Obaya, ulusa,
Deryadan pay alıb,
Pay verrem.
Ketan üzüldü, yahu,
Suya düzüldü, yahu!

(Nebiyev 1997)

SELİ GELDİ

Röyama girdi, yahu,
Sirrime bildi, yahu,
Deryalara tor atdım,
Üzümü güldü, yahu,
Novrozun aşu geldi,
Üstünde
Balığın başu geldi.
Keçirdim gözüne şamı,
Güldü üzüme
Novruz ahşamı.
Küsülüler barıştı
O yazda.
Uç günlük beylerim
Yarışdı doggazda.

Uzüme deryanın
Yeli geldi.
Ay eller,
Balığın seli geldi.

(Nebiyev 1997)

YÜZ İGİD DOĞULDU O YAZDA

Düştü toruma enzeli,
Dünyanın gözeli.
Honçaya goydum
Başını,
Durub hayladı
Gardaşını.
Deryada torlar doldu,
Tarım oldu,
Bol meyvem barım oldu.
Gelinler söyündü
Doggazda.
Yüz igid doğuldu
O yazda.

(Nebiyev 1997)

BOLDU YAĞIŞ

Eski külek
Geldi yağış,
Gullalara
Doldu yağış...

**Boldu yağış,
Boldu yağış
Elime güzel
Gız geldi,
Gız geldi,
Novruz geldi,
Novruz geldi.**

(Nebiyev 1997)

DUMAN, GAÇ...

**Duman, gaç, gaç,
Rübendüvü aç, aç,
Küreyivü dağlaram,
Gaysağına
Yağ çekerem,
Yağlaram.
Duman, gaç, gaç,
Rübendüvü aç, aç.
Yaralarvu bağlaram
Seni yoldan sahlaram
Duman, gaç, gaç,
Rübendüvü aç, aç...
Gün babam
Od atında,
Od bulud ganadında,
Yel babam
Yel altında
Yelpizin ganadında,
Seslesem**

**Dağdan geler
Bağçadan, bağdan geler.
Duman, göç, gaç,
Rübendüvü aç, aç...**

(Nebiyev 1997)

CÜCER. ARPAM

**Atdım arpanı torpağa,
Gattım yarmanı torpağa,
Gara yelden boylan gel,
Gar altından hoylan gel.
Telli sünbülün gezer,
Yelli hırmanı bezer.
Yaman günün yamanı,
Bereketvün amanı...
Cücer, ay arpam, cücer,
Cücer, ay arpam, cücer...**

(Nebiyev 1997)

HO, HO, HO,

**Huş ho, huş ho...
Hodagcı üzden incer,
Bahışdan, sözden incer,
Kotan daşa düşende,
Öküz öküzden incer.
Ho., ho, ho,
Huş ho, huş ho...**

Ho, ho, ho,
Ho, ho, ho...
Budag budağı ister
Dodag dodağı ister,
Kotan daşa düşende.
Hodag hodağı ister.
Ho, ho, ho,
Ho, ho, ho...

Dağ döşünde yatana.,
Gün geder ay batana.
Gara kelim garğıyar
Katan macı tutana.

Nevruz geldi, öküzüm, ho,
Nevruz güldü, öküzüm, ho.
Senin daşdabanğuvu
Nevruz bildi, öküzüm, ho!

Buğdam semeni oldu,
Huş ho, öküzüm, huş ho!
Semeni yemeli oldu,
Huş ho, öküzüm, huş, ho!

Sürüleri sağdı dur,
Nevruz garı yağdı dur,
Kotan seni gözleyir,
Ke! yoldaşın sağdı, dur!

(Nebiyev 1997)

Gün çih, çih. çih.
Keher atı min çih&
Güneş çıkınca da bu koşuğun
devamı okunur;
Çıhdı güneş girmızı.
Can gülüm can can.
Topladı oğlan gızı.

Can gülüm can can.
Her birimiz bir güneş.
Can gülüm can can.
Bir bağçanın ulduzu.
Can gülüm can can.

(Devlet-Naskalı:1999:89)

Göğde ulduz kah geder.
Kah eğlener, kah geder.
Gem çekme deli könlüm.
Üstümüzde Allah geder.
Göğde bir guzu gördüm,
Açdılar cennet gapısın,
Sevdiğim gızı gördüm.
Güzgünü attam çayıra,
Yığılış gohum gardaş,
İşimiz dönüb heyire...

(Devlet-Naskalı:1999:89)

Sayacı Nağmeleri

**Salam-aleyk, say beyler
Novruz gelir, yey beyler!
Sayacını haylayın,
Sayaları saylayın,
Say beylerden say alın,
Paylamagçın pay alın,
Novruz gelir say beyler,
Novruz gelir, yey beyler!**

**Salam-eleyk say beyler,
Birbirinden yey beyler.
Dölüm mayalayı oldu,
Novruz tez geldi, tez geldi.
Sayam sayalı oldu,
Novruz tez geldi tez geldi!**

(Nebiyev 1997)

**Semeni,
Al meni.
Her yazda,
Sal meni.
Semeni, ay semeni,
Göyerderem men seni.
Damara gan isterem,
Ganım temiz gerek,
Dosta sanım gerek.
Cansız sanım olmaz,
Sansız ganım olmaz.**

-
**Semeni, sahla memi,
İlde göyerdem seni.**

-
**Semeni sazana gelmişem,
Uzana uzana gelmişem.**

-
**İlletimin loğmanı,
Yamanlığımın amanı,
Semeni, ay semeni,
Göğerderem men seni**

(Devlet-Naskalı: 1999:88-89)

**Nevruz atlı sevilen canan dildar
geldi,
Tonu yeşil benizi kızıl dildar geldi.
Şuh tebessüm naz kereşle Gülyar
geldi,
Çehresinde çiçek kokan uz yar
geldi.
Nevruz geldi yurt koynuna gülizâr
geldi,
Omuzunda kut-sevinci taşıyıp
geldi.**

Kış evini bozan gamı defeden
geldi,
Sevgilimi göreceğim anım geldi.
Tabiata renk veren keştekar geldi,
Dağdan zem-zem bağdan hoş
kokular geldi.
Nevruz geldi kızlar güldü
sevinerek...

(Devlet-Naskalı: 1999: 97)

Bayram yeli çardahlar yihanda,
Novruz güli gar çiçeği çihanda,
Ağ bulutlar köynekerin sıhanda,
Bizden de bir yad eliyen sağ
olsun,
Derdlerimiz goy dikelsin dağ
olsun.

(Devlet-Naskalı: 1999:13-14)

Heceler, heceler,
Uzanır gündüzler,
Gısalır geceler,
Sallanar torbalar bacadan.
Uşaglar pay ister ucadan:
-Hanım bacı dursana,
Torbanı doldursana,
Gonağı yola salsana
Verenin oğlu olsun,
Vermeyenin kor gızı.
(Musaoğlu 1997:42)

Ağırlığım-uğurluyum
Odlara.
Benle hoplamayan yadlara.
Ağırlığım ad olsun,
Odda yanan yad olsun
Od üstünden atlanak,
Her cefaya katlanak.
Ağırlığım-uğurluğum
Odlara.
Benle hoplamayan yadlara.

(Nebiyev 1992:52)

Ben sihirli sümbülüm,
Ben hayırlı sümbülüm.
Tarlalar aylağımdır,
Yamaçlar yaylağımdır.
İnsanlara gereğim,
Bereketin çöreğim.
Yolcular yoldaşımı,
Oğuz'un kardeşiyim.

Ak güller yayanım ben,
İnsana hayanımdır ben.
Ben dünyayı gezerim,
Ben dünyayı bezerim.
Ben hayırlı sümbülüm,
Ben sihirli sümbülüm.

(Nebiyev 1992:54)

GÜN, ÇIH, GÜN, ÇIH

Gün, çih, gün, çih
Keher atı min, çih.
Oğlun gayadan uçtu,
Gızın tendire düşdü.
Keçel gızı evde goy,
Saçlı gızı götür çih.
Gün getti su içmeye,
Gırmızı don biçmeye,
Gün özünü yetirecek,
Keçel gızı aparacag,
Saçlı gızı getirecek...

Novruz gelir, han gelir,
Hoş avaz, hoş renk gelir.
Süfrelere san olan
Fetir gelir, an gelir.

(Nebiyev 1997)

YARIM GELİB ŞAMDADI

Yarım gelib şamdadı,
Nehrem, gel.
Şamda değıl, damdadı,
Nehrem, gel.
Yarım gelib dağıdadı,
Nehrem, gel...

Çarıqları bağıdadı,
Nehrem, gel.
El-ayağı yağıdadı,
Nehrem, gel.
Yarım gelib damdadı,
Nehrem, gel.
Damda değıl, Şamdadı,
Nehrem, gel.
Gelib çiha bu yaza,
Kerem galib novruza
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel!

(Nebiyev 1997)

HECİ DÜRMEK İSTEYİR

Novruz geldi, nehrem gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Memi çörek isteyir,
Nehrem, gel.
Heci dürmek isteyir,
Nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel.

(Nebiyev 1997)

GÖZÜM YAMAN YOLDADI

Yarım hele Ovdadı,
Nehrem, gel.
Gözüm yaman yoldadı,
Nehrem, gel.
Belke yarım dardadır,
Nehrem, gel...
Gabagda al yazım var,
Novruza niyazım var.
Nehrem, gel,
Nehrem, gel,
Nehrem, gel,
Nehrem, gel.

(Nebiyev1997)

YAR, YAYLIĞIN MENDEDİ...
Yar, yaylığın mendedi,
Nehrem, gel.
Sermişem çemendedi,
Nehrem, gel.
Eriyib yere gedince,
Nehrem, gel.
Menim gözüm sendedi,
Nehrem, gel.
Gümanım bu yazadır,
Muradım Nevruzadır.
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel...

(Nebiyev1997)

CEHREM MENİM

Ceh-ceh çeken cehrem benim
Barım benim, behrem benim.

Cehrem benim,
Cehrem benim.
Barım benim,
Behrem benim.

Cehrem boyuttu,Gülgızı,
Cehrem oyuldu Dilgızı.
Şahmeddini çobanniğa
Cehrem verdi.

Cehrem aldı oyalığını,
Cehrem tuttu toylağını.
Uruzu mu herenim
Novruzlumu körenim,

Cehrem benim,
Cehrem benim.
Varım benim,
Behrem benim..

(Nebiyev 1997)

**AZERİ ÇEHRENAĞMELERİ.
GÜLMALININ YANI CIRIG**

Gülmalinin yanı cırıg,
Eyir, cehrem, eyir.
Firenk şalının zati gırıg,
Eyir, cehrem, eyir.
Uşag galdı tumançag,
Eyir, cehrem, eyir.
Gelin galdı yalıncağ,
Eyir;cehrem, eyir.
Eyir, cehrem, eyir,
Eyir, cehrem, eyir...

(Nebiyev 1997)

DARAN, YUNUM

Taran, yunun, taran, yunun,
Daran, yunun, daran, yunun.
Taran, taran,
Daran, daran.
Daran, daran,

Taran, taran.

Taran, yunun, taran, yunun,
Daran, yunun, daran, yunun.
Daran, taraz gel cehreye,

Taran, daraz gel, cehreye.
Az-az, gel cehreye,
Naz-naz gel cehreye
Beyaz gel cehreye,
Her yaz gel cehreye
Ağzımdadı, nubarı, dadı,
Nevruz gelib gapıdadı
Taran, yunun, taran, yunun,
Daran, yunun, darari, yunun!

(Nebiyev1997)

CEHREM SINDI, AY USTA

Cehrem cefakeşdi,
Cehrem vefakeşdi,
Alhanın donnuğun,
Zalhanın donnuğun
Cehrem eyirib, ay usta,

Uşaglarm geydiyi
Bütün bu pal-paltann

Dizdiyin ipliyyin
Cehrem eyirib, ay usta.
Uşaglar paltarsız galdı,
Novruz gapını aldı.
Neyim indi, ay usta,
Cehrem sindı, ay usta.
Cehrem evde bir gül idi,

Gün deyildi, sümbül idi.
Gece-gündüz ohuyardı,
İpliğinden gız-gelin
Parçalar, halılar tohuyardı.
Cehrem bir bülbül idi,
Cehrem gizil gül idi.
Uşaglar paltarsız galdı,

Novruz gapını aldı.
Neynim indi, ay usta.
Cehrem sındı, ay usta.
Cehremin üste Zehra geldi,
Gözü göy, pisniyyetdi.
Şerabanının gel catdadan,
Gözü lap giyametdi
Talvarda çuval-çuval,
Yunum galdı, ay usta.
Unnugda bur ovuç
Unum galdı, ay usta.
Uşaglar paltarsız galdı,
Novruz gapını aldı.
Neynim indi, ay usta,
Cehrem sındı, ay usta.

(Nebiyev1997)

HALHALIM DAĞILDI

Halhalım dağıldı
Eyir, cehrem, eyir, cehrem
Getti hanım, itdi hanım,

Eyir, cehrem, eyir, cehrem.
Hanı kannan gopardılar
Bütün eller heberdiler.
Can guşumu apardılar
Eyir, cehrem, eyir, cehrem.

(Nebiyev1997)

"Honcaya goydum balığı,
Ta bezeyim ortalığı,
Kerdişe sal çalmalığı,
Çünkü yetişib firuz,
Hoş keçecekdir Novruz.

Tahçaya goydum çırağı,
Rövşen ellesin buçağı,
Işıkladırsın otağı,
Çünkü yetişib firuz,
Hoş keçecedir Novroz."

(Çay 1993:94)

Bayram yeli çardahları yihanda,
Novroz gül, kar çiçeği çihanda,
Al bulutlar köyneklerin sıhanda,
Bizden de bir yad eliyen sağ
olsun,
Dertlerimiz goy dikkelsün dağ
olsun
Bayramıdı gece guşu ohurdu,
Adahlı gız bey çorabın tohurdu,

Herkes şalın bir bacadan sohurdu,
Ay ne güzel gaydadı şal sallamah,
Beğ şalina bayramlığın bağlamah.
Şal istedim mende övde ağladım,
Bir şal alup tez belime bağladım,
Gulam gile gaşdım şalı salladım,
Fatma hala mene çorap bağladı,
Han nenemi ya da salup ağladı
Bayram olup kızıl balçih ezeller,
Nakgış vurup otahları bezeller,
Tahçalarda düzmeleri düzeller,
Gız gelinin fındıhçası, henası,
Heveslener anası, gaynanası,
Bakiçinun sözi, sovu, kağızi,
İneklerin bulaması, ağızı,
Çerşenbenin girdekanı, mövizi,
Gızlar deyer atıl batıl çerşenbe.
Yumurtanı göyçek gülli boyardıh,
Çakgışdırup sınanların soyardıh,
Oynamahdan birce meger
doyardıh,
Eli mene yaşıl aşih vererdi,
İrza mene novruz güli deredi....

(Makas 1987:39-40)

BAHAR GELİR

Nevruz bayramıdır, ilk bahar gelir,
Kışın el- ayağı yığışır demek,
Fakat ele bil ki, ona ar gelir

Yaza teslim olup geri çekilmek.

Ahı o hele de dondurur yeri,
Ahı, üç ayı da tamam olmamış,
Hele bu goncanın doymur gözleri,
Ömür başa çatır o kam olmamış.

O esip, o coşup tufan etse de
Gene gala bilmir toprağın üste,
En büyük çayları buzla örtse de
Ayağı değmemiş bulağın üste.

Güneye düşen kar talalanıbdır,
Nevruz çiçeği de görünür tek-tek,
Ele bil dağ döşü alovlanıbdır,
Bir şama benzeyir çıkan her çiçek.

Dağın başındasa buz salkımları
Hele de kayalar, gedikler kardır,
Aranda toprağın kalkıp buharı,
Orada kış ise burda bahardır.

Bazen alaçolpov öyle yağır ki,
Deyirsen, lap dize kalkacak bu kar,
Bazen güneş çıkıp ele şehir ki,
Açıp yakasını gezir adamlar.

Şimdi yağan kar da esen külek de
Öyle bil son sınağ son bahanedir,
Odur. Bahar gelir ipek gömlekde,
Kışsa Öz kürküne bürünüp gedir.

Nevruz bayramıdır, ilk bahar gelir,
Kışın el ayağı yığışır demek
Fakat ele bil ki ona ar gelir
Yaza teslim olup geri çekilmek.

Balaş Azeroğlu

(Nasrattınoğlu 1984: 80)

Heyder Baha'ya Selam

Heyder baba ıldınmlar sahanda,
Seller sullar şakgıldayup ahanda,
Cızlar ona şef bağılyup bahanda,

Selam olsun şövketize elize
Menim de bir adım gelsin dilüze

Heyder Baba, kehlüklerin uçanda
Kol dibinnen dovşan galhip
gaçanda,
Bahçaların çiçeklenüp açanda,

Bizden de bir mümkün olsa yad ele

Açılmayan Örekleri şad ele.

Bayram yeli çardahları
yihanda,
Novruz güli, gar çiçeği

cihanda,
Ağ bulutlar köynekleri sıhanda,

Bizden de bir yad eliyen sağ
olsun,
Derdlerimiz göy dikelsin dağ
olsun.

Heyder Baba, gün daluvı dağlasın,
Üzün gülsün bulahların ağlasın,
Uşahların bir deste gül bağlasın,

Yel gelende ver getirsin bu yana
Belki benim yatmış bahtim oyana

M. Hüseyin Şehriyâr

(Kılıç-Şimşek 1991: 34-37)

Novruz Arzular

Qalxm , qalxm, ay eller,
Ne yatmışıq, bu yazdı!
Göz açır novruzgüller,
Şaxtanın gönlü azcı

Qayalarda parlayan
Qılıncdır mı, sudur mu?

Berekete el basan
Xıdır İlyas budur mu?

Budur mu örönqala?
Elince, Eshab-ı Kef?
Cıdır düzü gözleyir
İgidleri şef be şef

Bizim igid Babekin
Eli qaşındadır mı?
Koroğlu delileri
Dağlar başındadır mı?

El-obanm sözüdür:
"Başlı başını saxlar".
Başçı başı saxlasa,
Xalqı dil deyip ağlar...

Bu ne sözdür, deyirler:
Eli, elden ayırma...
Cavanşiri sesleyin!
Xaber verin ayırma!

Ed qalası ayaq mı?
Seslenir mi cengisi?
Qarabağ atlarının
Tutulsun özengisi!

Yeriyip Beyleqandan
Ulu Tebriz'e geder,
Nesiller bir-birini

Yürüyüşe seslesinler.

Yaz atlanıp yeriyir,
Çöllere yürüşü var.
Bu baharda qardaşın
Qardaşla görüşü var.

Laçınlar zirvelerden
Leke atsın bahara.
Novruz uğur dilesin
Qıy çeken qartallara.

Seslensin mahnıları:
"Men Laçınam neylerem.
Yarasını susdurup
Bayquşları teylem"

Eziz novruz gününde
Görek Tebrizlileri.
Oyadaq cengilerle
Sebri denizlileri.

Novruş görüşü gündür
Görüşüp sarmaşaq biz.
Çataq Araz tongalı
Alışsın hasretimiz.

Atlılar öz atıyla
Bu tongaldan atılsın,
Serhed direkleri de
Yanar oda çatılsın.

Qalxın, qalxın ey eller,
Ne yatmışıq, bu, yazdı.
Göz açıp novruzgüller
Şaxtanın ömrü azdı.
Yaz, nağmelerin ülkede dilden dile
düşsün,
Her bir sözünün tesiri dilden dile
düşsün.

Novruz bizim öz bayramımızdır
gülün eller,
Etrinden alın her çiçeyin, her
gülün eller.

Ca'ferHANDÂN

(Makas 1987:14-15)

YAZ GELDİ

Yaz geldi, bahar oldu, kışın şiddeti
getdi,
Kar bitti, külek yatdı, soyuh ahıra
yetdi.

Gün çıktı ışıklandı yazın çenli
havasın,
Terk etti hevâ, tutgun olan tîre
libâsın.

Gök semti açıldıkça gönüller de
açıldı,
Dünya yüzüne zevk ü sefa indi
saçıldı.

Abbas SIHHAT

(Makas 1987)

3. BAŞKURLAR

3.1 Nevruzda Söylenen Şiirler

3.1.1. Nevruz Dilekleri

Matur bulha balağız
Urı yakşı karagız
Yaman küzzen haklagız
Nawruz ulhın möbarek

Türkiye Türkçesi

Güzel olsa çocuğunuz
Ona iyi bakınız
Yaman gözden saklayınız
Nevruz olsun mübarek

(Süleymanov 2000:307-310)

Minde bawlı karsıga bar
Şunu horay kilgen min
Sonaysan at algan min
Baharzan eyer algan min

Sınlap hine kilgen min
Borolop hine ingen min
Hin timer bulhan min-kümer
İreterge kilgemmen

Türkiye Türkçesi

Bende kemer bağı şahin var,
Şunu sorup geldim ben
Son aydan at alan ben

Bahardan eyer alan ben
Sınlap sana gelen ben
Çevrilip sana giren ben
Sen demir olsan, ben kömür
Eritmeye geliyorum

(Süleymanov 2000:307-310)

Gözör hüzem şul hezge
Kızındı bir hin bezge
Javap bulır ul hezge
Nawruz ulhın möbarek!

Türkiye Türkçesi

Rica sözüm şu size
Kızınızı verin bize
Sevap olur o size
Nevruz olsun mübarek

(Süleymanov

2000:307-310)

Agizel buyı gel tirek
Yaprakları hip hirek
Tamak katkan may kerek
Nawruz möberege bar

Nawruz haki ber altın
Karamana yoltan-yoltan
Karahana, bir-ike altın
Nawruz möberege bar

Türkiye Türkçesi

Akidil boyu hep ağaç
Yaprakları çok seyrek
Damak sertleşti yağ gerek
Nevruz mübareği var

Nevruz hakkı bir altın

Bakma pırıl pırıl
Bakarsan ver iki altın
Nevruz mübareği var

(Süleymanov 2000:307-310)

Ey Zeynulla, Zeynulla
Marı may aşay mulla
Kilteregez ni bulla
Nawruz möberege bar

Türkiye Türkçesi

"Ey Zeynulla Zeynulla
Tereyağ yiyor molla
Getiriniz ne varsa
Nevruz Mübareği var"

(Süleymanov 2000:307-310)

"Yıldın başı an bulhın
İriziği mul bulhın
İgender şaşıp unhın
Kazandartaşıp torhon"

Türkiye Türkçesi

(Süleymanov 2000:307-310)

"Yılın başı iyi olsun
Rızıklarınız bol olsun
Tahıllar acayip çıksın
Kazanlarınız taşıp dursun!"

İkiz doğarsan sağlam doğ
Biri kız, biri oğlan
İkiz doğurmak evde var
Yortta tügel, zatta bar"

(Süleymanov 2000:307-310)

İğiz birhen, tigez bir
Bere-hılıw, bere ir
İgez imgekhanalmay
Yat kuz menenkaralmay

(Süleymanov
2000:307-310}

Berew bulhan- beregey bul
Ustan alıp usta tul
Mılıw bulhan, tıyıw bul
Ul bulhan, uzaman bul
Ustan aşıp alga tul
Duştarındı kötöp al
Doşmanında yetep al!

İgez tıvhani tigez tıw
Beren-ike, beren-ul
İgez tabıw yortta bar
Yortta tügel, zatta bar

Türkiye Türkçesi

Türkiye Türkçesi

"İkiz verirsen sağlam ver
Biri güzel biri er
İkiz sakat sayılmaz
Yabancı gözle bakılmaz

"Bir olursan buna değer ol
Avuçtan alıp, avuca dol
Güzel olursan sabırlı ol
Oğul olursan sayılan ol
Avuçtan taşıp, önüme dol
Dostlarını bekle
Düşmanını yen!"

(Süleymanov 2000:307-310)

"Nawrız'da kem karttarzın

Helen belmey

Şul keşenen işegenen

İriş inmey

Nawrız'da onatkandın

Oldarız

Orolganı"

Eşkinmeysel, unga hulga

Türkiye Türkçesi

"Başını alır baban

Budını alır ağan

Kardeşin ayağını

Yengen alır peltasini

Yanlaru olur kızın

Damata, oğula büyük sırt"

Türkiye Türkçesi

(Süleymanov 2000:307-310)

"Nevruz'da kim ihtiyarları

Ziyaret etmez

O kişinin kapısından

Mutluluk girmez

Nevruz'da unutan

Büyükleri

Vurulmuş"

İşe yaramadan sağa sola

Navruz yılga baş bulır

Boyzay aşka baş bulır

Boyzay unha aş bulır,

Unmaha taş aş bulır

Yıldın başı un bulhın

İrızıgı mun bulhın

İgender şaşıp unhın

Kazandar taşıp torhon

(Süleymanov 2000:307-310)

Başın alır atayın

Boton alır agayın

Karındaşın, agayın

Yengen alır togayın

Yanbaş bulır kızga

Koyew, ulga- beyek ürkes

Kilen, kızga-belekey ürkes

Bir könderzen hilen

İlder bulhın imen

Türkiye Türkçesi

Nevruz yıla baş olur

Buğday yemeğe aş olur
Buğday bolsa, aş olur
Değilse taş aş olur
Yılın başı iyi olsun!
Rızıklarınız bol olsun
Tahıllar arayıp çıksın
Kazanlarınız taşıp dursun
Ver günlerin tenhasını
İller olsun sağlam

(Süleymanov 2000:307-310)

3.1.2. Nawruz Hamakları

Havanan osor men kaz
Menenen başlığı ber kaz
Asılır möherrem yaz
Nawruz möberege bar

Nawruz eyte, bez kildek
Kotlo yamdlin kürzek
Izge doğalar kıldık
Nawruz möberege bar...

Agizel buyi gel tirek
Yaprakları hip-hirek
Tamak katkan may kerek
Nawruz möberege bar...
Navruz hakk her altın
Karamay yoltan yoltan
Karalian bir-ike altın

Nawruz möberege bar...

Ey, tüş bikem, tüş bikem
Tüşöp başmak key, bikem
Nawruz haki her, bikem
Nawruz möberege bar..

Hawala seben tızlar
Bil öyze küpter kızzar
Ular(zı) kürep, es hızlar
Nawruz möberege bar...

Bılbıl hondugas hayray
Tutuygoş şeker seyner
Kekuk, karga eze kaynar
Nawruz möberege bar...

Ey Zeynulla, Zevnulla
Harı may aşar mulla
Kilterhegez ni bula
Nawruz möberege bar... "

"Matur bulha balağız
Una yahşi karagız
Yaman küzzen haklagız
Nawruz ulhın möberek...

Matur kizzın yazigi yok
Şekertterzen azigi yuk
Bir üpkenden yazığı yuk

Nawruz ulhm möberek...

**Ay-hay kiip matur kızzar
Kürhen, yoregen hızlar
Beyet eytebez bezzer
Nawruz ulhn möberek...**

**Işamangız kızzarga
Oşta bulır hüzzerge
Heyle kiler hezzerge
Nawruz ulhın möberek...**

**Asıwlanman ezzerge
Bez eytebez hezzerge
Bez kildek kız küzlerge
Nawruz ulhın möberek..**

**Siber iken anahı
Nindeg iken halahı?
Barıp kürep kalahı
Nawruz ulhın möberek...**

Yörömes inem mal bulha

**Maturırak yer bulha
Urlar inem yaybulha
Nawruz ulhın möberek...**

**Urlar inem, kul bulha
Kası inem, yul bulha
Kızıimine hup bulha**

Nawruz ulhın möberek...

**Matur iken balahı
Ni hel itep alahı
Kilhe bezge yarayhı
Nawruz ulhın möberek...**

**Gozor huüzem şul hezge
Kızındı bir hin bezge
Sawap buhr ul hezge
Nawruz ulhın möberek...**

**Agay, eşen un bulhın
Mal-tıvarm mul bulhın
Bez eytkende küre tor
Nawruz ulhın möberek...**

Türkiye Türkçesi

**Havadan uçar bin kaz,
Binini baçı bir kaz
Açılır muharrem yaz
Nevruz mübareği var**

**Nevruz diyor, biz geldik
Kutlu cemalini gördiik
Aziz dualar kıldık
Nevruz mübareği var...
Akidil boyu hep ağaç
Yaprakları çok seyrek
Damak sertleşti yağ gerek**

Nevruz, mübareği var...

**Nevruz hakkı bir altın
Bakma pırıl-pırıl
Bakarsan, ver iki altın
Nevruz mübareği var...**

**In bacım, in bacım
Inip ayakkabı giy, bacım
Nevruz hakkı ver, bacım
Nevruz mübareği var...**

**Havada sinek uçar
Bu evde çoktur kızlar
Onları görünce, içim sızlar
Nevruz mübareği var...**

**Bülbül öter
Tuti kuşu şeker çiğner
Guguk, karga izi kaynar
Nevruz mübareği var...**

**Ey Zeynulla, Zeynulla
Tereyag yiyor molla
Getiriniz ne varsa
Nevruz mübareği var..."**

**"Güzel olsun çocuğunuz
Ona iyi bakınız
Yaman gozden sakınlınız
Nevruz olsun mübarek..**

**Güzel kızın suçu yok
Şakirtlerin azığı yok
Bir öpenin suçu yok
Nevruz, olsun mübarek..**

**Ah-vah çok güzel kızlar
Görsen yüreğin sızlar
Beyit söylüyor bizler
Nevruz olsun mübarek..**

**İnanmayınız kızlara
Usta olur sözlere
Hile gelir sizlere
Nevruz olsun mübarek..**

**Kızma sen bizlere
Biz söylüyoruz sizlere
Biz geldik kız gözlemeye
Nevruz olsun mübarek..**

**Güzel imiş anası
Nasıl acaba çocuğu
Varıp görüp bakası
Nevruz olsun mübarek..
Yürümez idim mal olsa
Daha güzel yâr olsa
Çalar idim yay olsa
Nevruz olsun mübarek..
Çalar idim kol olsa
Kaçar idim yol olsa**

Kızı bana güzel olsa
Nevruz olsun mübarek..

Güzel imiş çocuğu
Neler yapıp alası
Gelse bize yaradı
Nevruz olsun mübarek..

Rica sözüm şu size
Kızını ver sen bize
Sevap olur o size
Nevruz olsun mübarek..

Ağam, işin başarılı olsun,
Malın mülkün bol olsun
Bizim söylediğimizi gör
Nevruz olsun mübarek..
(Süleymanov 2000:307-310)

3.1.3 Oyun Tekerlemeleri

Yeri delerek çimen çık,
Memeleri delerek süt çık,
Kazığa kulun başlansın,
Sabadan koku çıksın,
Koşturup topuz almadan
Halkım sağ salim olsun.
Yeri delerek çimen çıksın,
Memeleri delerek süt çıksın,
Çocuksuzlar çocuk sahibi olsun,
Bebeğin ağlayan sesi çıksın

(Akmataliyev 2002: 22)

3.1. 4. Nevruz Nasihatleri

Nawruz'da kem karttarzin
Helen belmey
Şul kesenen işegene
Iris inmey

Nawruz'da onotkandın
Ololarzı
Eskinmeyse, unga hulga
Orolganı

Nawruz'da ata-inehe
İşlemegen
İzgelek ni igelek ne
His belmegen
Tinis toror beleğe tik
Belekhezzen
Eş unmaş, işetmehe
Telek hüzen

Ololarzan alfaiiha
Al erehmet
Kaygi kiirmeli yeşerhen hiri
Gel erehet
Ber erehmet kotkara, ti
Men belelen
Künelende saflandırır
Hem yene le

Atan-İnen fatihanı

Yenen paklar

İl- yortondonfatihahı

Yenen haklar

Nawruz kilde kantarma

Ker kürep sık

Her berehen kotlay- kotlay

Küreşep sık

Her bene küstenes bir

Bir sazaka

Yennet buhr kilesegen

Hay inşalla

TürkiyeTürkçesi

Nevruzda kim ihtiyarları

ziyaret etmez, o kişinin kapısından

mutluluk girmez

Nevruzda unutan

Büyükleri,

İşe yaramadan sağa sola

Vurulurmuş

Nevruzda babasım-atasını

Hatırlamayan

Azizlik ne iyilik ne

Hiç bilmeyen

Sakin olur bileği sadece

Bilgisizin

Başarılı olmaz, duymazsa

Dilek sözün

Büyüklerden al fatiha

Al teşekkür

Kaygı görmeden yaşarsın sen

Hep rahat

Teşekkür kurtarır diyorlar

Bin belâdan

Gönlünü saflandır

Ve daha da

Babanın ananın fatihası

Canını paklar

İl-yurt fatihası

Canını saklar

Nevruz geldi ihtiyarlarına

Gir görüp çık

Her birini kutlaya kutlaya

Görüşüp çık

Her birine hediye ver

Ver sadaka

Cennet olur geleceğin

Hey, inşalla

(Süleymanov 2000:310)

4.ÇAVUŞİSTAN

4.1.Nevruzda Söylenen Şiirler

4.1.1. Nevruz Şarkısı

**İlkbaharda kesilmiş bahar odunu
Beyaz İdil'e gitsin yol olsun,
Bizim çalıştığımız bizim
yaptığımız,
Baba anne evine mal olsun**

**Ah! Babacığım anneciğim,
Ayağınızın altına döşeme olayım
mı?
Severseniz basın
Sevmezseniz kaldırın**

**Makinayla kesilmiş çemberin başı
İpek yetmediği için açık duruyor,
Sizin elinizdeki dolu kadeh,
Ben şarkı söylemediğim için
duruyor**

(Yılmaz 2000:383)

5. KAZAKİSTAN

5I.Nevruzda Söylenen Şiirler

5.1.1. Nevruz Alkışları

**Qıs ötip, qar ketip,
Şıraylı jaz jetip,
Şaruanı kenelgen
Meyramı ejelden**

Quttı bolsm, bul Naurız!

Türkçesi

**Kış geçip, kar gidip,
Aydınlık yaz gelip,
İçin rahatlayıp,
Bayram olan ezelden,
Kutlu olsun bu Nevruz!**

(Devlet Naskah: 1999:49)

... Amansız ba?

Ulıs oñ bolsın!

Ak mol bolsın!

Kayda barsa jol bolsın!

Ulıs baktı bolsın!

Tört tülük aktı bolsın.

Ulıs bereke bersin,

Bâle-jala jerge yensin!

(Eker 1993:42-43)

(Tenir) Bahıttı as bersin,

Ulıstın ulı küninde,

Ulın onğa konsun,

Kızın kığa konsun,

Kıtvan malın öriske tolsun,

Davletindi arınsın,

Düşmanın basılsın,

Menin be gen bul batam

Ulıs künge saktap jürgen bolsın

Türkiye Türkçesi

**"(Tanrı) Bahtlı aş versin,
Ulusun ulu gününde,
Oğlun on olsun,
Kızın kırk olsun,
Malların çok olsun,
Zenginliğin artıversin,
Düşmanın yok olsun,
Sana verdiğim bu dua,
Ulus günü hürmetine geçsin"**

(Çınar 2000:452)

"Jasın kuttı bolsın,

Ömir janın uzak bolsın,

Ulus baktı bolsun,

Tört tülük aktı bolsun,

Ulıs bereke bersin,

Lele- jala cerge ensin,

Ulıstın ulı küni kuttı bolsın,

Navrızımız kuttı bolsın,

Kızır koldasın,

Tenir jalgasm"

Türkiye Türkçesi

Yaşın kutlu pömrün uzun olsun,
Ulus bahtlı olsun,
Dört çeşit malınız çok olsun,
Nevruz bereket versin,

Laleler sümbüller açsın,
Ulusun ulu günü kutlu olsun,
Nevruzunuz kutlu olsun,
Hızır yoldaşınız olsun,
Tanrı kororusun"

(Çınar 2000:452)

5.1.2. Oyun Tekerlemeleri

Tıdanızlar, tıdanızlar!
Toy dabilin kağıp turğan,
Mina biz ben,
Estimegen, estinder,
Tındamağan tıdnlar!
Nawrız toyı baslaldı,
Bul orında turmanlar

Türkiye Türkçesi

Dinleyiniz dinleyiniz,
Toy davulunu çalıp duran,
Buradayız işte biz,

İşitmeyenler işitsin,
Dinlemeyenler dinlesin,
Nevruz toyu başladı
Buralarda durmayınız
(Çınar 2000:452)

Samalık samalık
Gök kuş gözünü açtı mı?
Ayağını yere bastı mı?
Samalık samalık
Semerkant'ın gök taşı,
Eridi mi gördün mü?

(İbrayev 2002:87)

5.2. Nevruz konulu Şiirler

NAWRIZ KÜNİ

Kün şuwakta mawjırap,
Bürgiştöp yeski kurımın,
Aymalap uljan balasın:
"Karağım, sawlem, kulınım!
Kıskı ızğarda bürisip
Mügedek bolıp ölip yen
Janarsın dep jaz tuwa,
Keneptek köylek tigip yem,
Kalın kar yerip suw bolıp,

Saysalalar güriilder
Kök şöbi sığıp jelkildep

Yerten düniye külimder
Külimder düniye oynarsın

Küren tayın at bolıp,
Böygege kossan, keltersin",
Jurttan jeke tak bolıp,
Kolda ırışığı, bükşendep

Kempir keldi şuwakka:
Şalım kaytpay küttirdi,
Ketip yed mına suwatka,
Kün şırayı kelin-aw,

Ja bolıp kalğan sekildi. -
Aytbakşı, yene, nawrızğa
Astın ba köje yetindi? -
Askan boldum birdeme,

Kök attın salıp şekesin.
Aide Özin kurmısın?
Kılmın- kılmm yetersin? -
Nawrızdı toylar ne küy bar,

Ulı künde üydeme!
Tay dey me sağan joğındı!
Guw, guw, guw... ângime..
Berkimbaydın üyinde

Bıyday köje bulanıp
Bırjıyya psken küyinde.
Kuttı bolsm nawrızın

Jana tilek Jana jıl
Samarkan tasın yerigen
Nawrızdın toyı dedi- bul...
Şaldar kirdi kneske,
Bayağıdan bastaldı
Kınınan pışak suwırıp,
Şal koluna bastı aldı

(Eker 1993:42-43)

NAWRIZ ÖLENLERİ

Ulıs küni kazan tolsa,
Ol jılı ak mol bolar,
Ulı kişiden bata alsan,
Sonda oljalı jol bolar...
Ulıstın ulı küninde,
Bay şığadı balbırap,
Kasında jas jetkinşek,
Tulımşağı salbırap,
Bölbışe sığar balpıyıp,
Kündigi basta kaykıyıp,
Kelinşek sığar kerilip,
Sâvkelesi sawdırap.
Kız şığadı kılmayıp
Yeki közi jawdırap.
Ak bökenbey sarkırap.
Kul kutılar kurıktan,
Kün kutılar sırıktan,
Ketik ıdıs şömiştin

Buwı keter burkırıp.

(Eker-Abatoğlul993:42-43)

NAWRIZ TILEGI

Birewim yekew bolıp mal kosıldı,
Korağa buzalw, lak, kozı doldı.
Izğarlı suwık kıstın kari kemip,
Aspannan kün külimdep şıraydı
ondi.

Uzamay kar da keter, jaz da bolar,
Say-sala kürildesip suvga tolar.
Bölenip jer jibekke, mun kulpırıp
Şalğınğa kök oraylı awıl konar.
Jaz iyisi bugın keldi, jan jayladı,
Keşeği körgegen beynet artta kaldı.
Ömirge jan joldar aşatuğun
Jana jıl bügingi kün jazdın aldı!

-Katın. tur. köjendi as, basındı sal
Keleyin túske şeyin men jayıp mal
Jana jıl dilek küni, ömir basi
Toyınsın bügingi kün jas balalar.

Bas koskan şaldar, jastar bölek
bölek
Kamdanğan üy kijası meyramdı
yalep
Şarnı şaykaldırıp alıp keldi

Şaldardan yendi buğan bata kerek

Aksakal „ıyla amin" batandı ber,
Köpersin kögergende yenbekşi
yel

Birmalın keler jılga yekew kılıp
Kasıpke jumsalmağan
kalmasıyer

Bereke künnen künge tasa bersin,
kedeydin üstemdigi asa bersin
Kuş kasıp uyımdasıp, kağambolıp
Yel örlep, ilgeri ayak basa bersin

(Eker-Abatoğlul993:42-43)

6. KIRGIZİSTAN

6.1. Nevruzda Söylenen Şiirler

6.1.1. Tekerleme

"Yeri delerek çimen çık,

Memeleri delerek st ık,
Kaziğa kulun başlansın,
Sabadan koku çıksın,
Koşturup topuz almadan
Halkım sağ salim olsun.
Yeri delerek imen ıksın,
Memeleri delerek st çıksın,
ocuksuzlar ocuk sahibi olsun,
Bebeğin ağlayan sesi çıksın"

(Akmataliyev 2002: 22)

6.2. Nevruzda Konulu şiirler

Beştogool Nooruzdun
Bakıloo baştalışı
Eski cıl menen canıcıldın
Cankırap atalışı
Ay aalamdı canılap
Allanın Nooruz canırat
Nooruzdamada bayeeke
Kar trtp ıgat
Bayeekey mayram eken
Kazanı tolo ayran eken

Kaynatıp baarı smlk
Karı, caşta sayran eken
Beştogool'do cez geldi.

Trkcesi:

Beştogool Nevruz'un
Nezaretı başlangıcı
Eski yıl ile yeni yılın
Parlak bir ada sahip
Btn beşeri alemi yenilenir
Allah'tan Nevruz yenilenir
Nevruz'lamada kar ieği
Karı delerek çıkagelir
Karieği bayramı
Kazanı dolu yoğurt
Kaynatır hepsi smlk
Koca-yaşlı herkesin bayramı
Beştogool'da bahar geldi.

(Kırbaşev 2000)

Keldi Nooruz,
Boldu aalam alasal,
Kndn nuru tklp
Kıldı erdi gldv şan.
lbgn kulga boldu caz,
Konom desen:
Mına maydan,
Carkırgan suluv caz.
Keldi Nooruz,
Cer caşardı karasan:
Dovla baydan.
Tolubatat alasan.

Berbese bay,
Bar go Kuday
Alıp beret sıyınsan.
Keldi Nooruz
Bizder kütkön muruntan.
Cer enebiz nan beret
Can alınça urunsan.
Tilek kılğın,
Şilen bergin
Meer tögöt sıyınsan.

Türkiye Türkcesi

Geldi Nevruz
Oldu âlem kokulu
Güneşin nuru dökülüp
Kıldı yeri güllü İhtişam.
Ölmeyen kula oldu yaz,
Konayım desen:
İşte meydan,
Parlayan güzel yaz.
Geldi nevrüz
Yer yeşerdi bakarsan:
İşte zenginden
Doluyor alırsın.
Vermese zengin,
Var ya Huda
Alıp verir sıyınsan.
Geldi nevrüz
Bizler bekliyorduk Önceden.

Yer anamız ekmek verir
Gücünün yettiğince uğraşsan.
Dilek kılın:
Çok ver
Sevgi döker, sıyınsan. (Akalin
1992:447)

9. ÖZBEKİSTAN

9.1. Maniler

Yiğitler: Qızlar zül fi kemelek,
Belleride cemelek,
Körib közin qamaşar

Feriştemi ya melek?

Qızlar: Fekekten tüşgen melek

Biz bilen tutuş bilek!

Pişireylik sümelek,

Dilimizde yaxmelek...

Birlikte:Uçıb keledi leylek

Köçib keledi leylek.

Eriptimi yerde yax?

Tügeptimi yaxmelek?

Qızlar: Arğımçağ-u arğımçaq

Tartıb keldim yavurçaq.

Nevroz kümi mehmân köp

Nân yapaylık cırq oçaq.

Yiğitler: Arğımçağ-u arğımçaq

Arğımçağım oyunçaq

Arğımcaqm tebretmes

Yiğitler yalgav, çarçaq!

Birlikte: Arğımçağ-u arğımçaq

Halqa üzilsa çataq.

Safımız buzılmasın

Qolınnı bergil, ortaq!

Türkiye Türkçesi:

Kızlar saçı kelebek

Bellerinde örgüler

Görünce gözün kamaşır

Peri mi yoksa melek?

Felekten inen melek

Bizimle bilek tutuş!

Pişirelim sümelek

Gönlümüzde don...

Uçarak gelir leyirk

Kucaklayarak gelir leylek

Erimiş mi yerde buz

Bitmiş mi don?

Salıncağım salıncak

Çekerek geldim

Nevruz günü konuk çok

Ekmek yapalım kırk ocak.

Salıncağım salıncak

Kızlarımız gözbebeği

Alev gibi yanarlar

Gücün yetse, alıp da bak!

Salıncağım salıncak

Salıncağım oyuncak

Salıncağı sallamas

Gençler tembel, yorgun!

Salıncağım salıncak

Çember koparsa kötü

Saflarımız bozulmasın
Elini versene arkadaş!

(Muradoğlu 1996:288-289)

(Devlet-Naskali 1999:32-33}

9.2. Nevruzda Söylenen Şiirler

9.2.1. Alkışlar

Eski yıl getti

Yeni yıl geldi

Daşkazanlar dizilsin

Sumalaklar süzilsin

Buğdaylar pişib çok ölsün

Emeğimiz as ölsün

Ana yurdımız bağ ölsün

Puzki ruzimiz dağ ölsün

(Muradoğlu 1996:288-289)

"Nevruz geldi yaz geldi

Durna geldi, gaz geldi,

Yemyeşil car bağlardan

Bülbül deyin evaz geldi

Nevruz geldi bu gece

Pişirin Nevruz goca

Gocavi şirin momolara

Veraylik cuft coca "

"Gül Nevruz çeçegida

Belançak var yar yar

Belançaknun başida

Gelinçek var yar yar,

Gelinçaknun yüluna

Çeçek saçay yar yar

Şu Nevruzde sevgime

Gönlüm açay yar yar"

(Muradoğlu 1996:288-289)

"Lala lala lalacan

ösar cayın delade

Lala lala lalacan

Cıdaş berdin calaga

Lala lala lalacan

Çakmakdan korkmağın

Lala lala lalacan

Çaladan korkmağın"

(Muradoğlu 1996:288-289)

"Amanlik hey amanlik

Etdik nevröza

Unutilsin yamanlik

Kut ver, rizk rüza

Yurta tinçlik söraymen

Cahana ciray

Su ayamni kutlay dep

Undirdim buğday"

(Muradoğlu 1996:288-289)

9.2.2.Oyun Tekerlemeleri

"Ho ho -lab çinkirar

Bar-ho -o - o- o

Gel- ho- o - o — o

Eşitmadim demanlar

Eşitganlar getmanlar

Eşitganlar getmanlar

Sayıl başlanır

Nevruz başlanır

Bar-ho -o - o- o

Gel- ho- o - o - o

(Muradoğlu 1996:288-289)

Bay çeçeğim asaldır

Bahar gözal feslidir

Gelva göğlam Nevruzu

Sumalaklar asaldır"

(Muradoğlu

1996:288-289)

9.3. Nevruz Konulu Şiirler

Yana nigahımınüz misali çaman

Yar vasli yüz koklam navrozça

ekan

Bul küni kulbamız kuyaş hanası

Közimizdan barlık çiragi ravşan

Pastda köp ekinzar üstida asman,

Har kökat bahari özgadir ayan

-Nega közin yumuk- desam

bugdayga

-Cim közim onida- dedi tegirman.

Bu çamanga kimin tüşibdi yolu

Bardır bu bahardan arzular moli

Ma'yus dil bilan ham şadman

yanında,

Sinik közgünün ham bardır on soli.

Çaman şavkı uydançıkardı bir kün,

Gülga sehr kördim lalada afsun,

Nargız çigarımga ot taşlab ötdi

Közimni baharu, özimni macnun.

Bedil

(Ziyadan 2000:496-497)

Turon üzük bölsa Özbekiston köz

Üning tarifiga yöqtur boşga söz

Türki millatlarıning içida feruz
Hürlik timsolining özısan Navröz!

Har bır honadonda bayram nefası
Şoir şen yaıgrar hafız naması,
Taralar yangibaht küyining sası
Bahorning ilk aykğan sözısan
Navröz!

Tınmay aylanadıbu çarhıfalak,
Husndor qızlarıning soçı camalak,
Öttız beş saatta pışar sümalak,
İnsonning ilk rızqu rözısan
Navröz!

Her inson taqdırğa şükrona
Sening kelişingni kutlar atay'ab,
Bağrıga oladı seni avaylab,
Oşıqningsen savganqızısan
Navröz!

Yangi kün emasdır biz üçün
befarq
Gözal tuyğularla doim aylar ğarq
Yaşıl bayroğini kötarganda şarq,
Bahorning ilk aytgan sözısan
Navröz!

(Kabul 1996:222)

Kün hâmâlga kirdi ersâ âlâm
nâvrûzi,
Keçti bâhmân zâmhârim qış,
qamadi qâri, buzi
Kün kelü mift artib tirulur ölmüş
câhân,
Yeğ bedizlâb naqş birlâ bezânür
bu yeryüzi

(Gün hemele girince, âlemin
başladı Nevruzu,
Geçti behmen kara kış, kalmadı,
karı buzu,
Gün gelir bin güzelliği artarak
dirilir ölmüş cihan
Süslene, nakşedilerekbezenir bu
yeryüzü.)

(Kuşkartayev 1987: 91)

Dargınlık zamanı değil,
küskünlüğü bırak, haydi kalk!
Sümeleğe bahşedilen dehseri
kazanı kur!
Nice kara kıştan kurtulup çıkmıştır
Ömür.
Şimdi koşup geldiğin Nevruz,
mübarek olsun sana!

Nevruz'a bak!

Göğsünde kimleri açtığı yaraların
izi var!
İskender'in, Kutayba'nın, Cengiz'in
sapladığı silahlar var.
Badem çiçeği üstünde daha nice
gözyaşı var?!
Çust doppi giydiğin Nevruz,
mübarek olsun sana!

(Şârahimov 1997:74)

Sen bizni keçirgin ey, Nevrozımız,
Ğafletde çalğıdı ul kün közimiz.
Yüzinge şapalaq tartıb yubardık,
Şorpaxta hasamız endi özimiz.

Türkiye Türkçesi:

Sen bizi bağışla ey, Nevruzumuz,
Bilmezliğe battı o gün gözümüz.
Yüzüne bir tokat patlatı verdik,
Pişmanlık içindeyiz şimdi
kendimiz.

(Özbek şairi Abdulla Aripov)

(Devlet-Naskah: 1999:31)

Nawrez
Bowlangab toprakka sançılisa
saban,
Çöllerge koyların caydırsa çoban,
Sewinem körip men Nawrez
kelgenin,
Ayatını selyamlab küneş kulgenni.

Nawrez o-tarlaga birinci adım,
Yürekten sezdire hoş ememk

Turon üzük bölsa Özbekiston köz
Uning tarifiga yöqtur başqa söz
Türki millatlamıng içida feruz
Hürlik tımsolining özısan Nevroz!

Har bir honadanda bayram nafası,
Şair şen yaıgrar hafız nağması,
Taralar yengi baht küyining sazı,
Bahorning ilk aykğan sözısan
Növröz!

Tınmay aylandı bu çarhıfalak,
Husndar qızlarnıng soçı camalak,
Öttiz beş soatta pışar sümalak,
İnsonning ilk rızqu rözısan
Navröz!

Har insontaqdırga şükrona aylab,
Sening kelişingni kutar ataylab,
Bağrıga oladı seni avaylab,

Oşiqning sen sevgan qızsan
Navröz

Yengi kün emasıdır biz üçün
befarq
Gözal tuyğularğa doim aylar ğarq,
Yaşıl bayroğını kötargan şarq,
Bahorning ilk aytgan sözısan
Navröz!

Nur Ali Kabul

(Kabul 1996:227-228)

Gülmanda küldi gunçalar ul
gunça-i handan kani,
Aşıklar ayşın faslıdur ul lalaruh
canan kani,
Körganda har bir hhandasın min
boldi mendek bandası
Yüz mürdaga candır lebiul
dardıma darman kani,
Derlar ki gamı tark etip, aram alış
tadbirün et,
Tadbir üçün sen natavan, ey telba
bu imkan kani,
Bahtu nasibdin zavk ila abdan
kanıb hızr içdi suv,
Ahdardı iskandar kezip abı hayat
canan kani,

Dep edi menga hukmran, can
bermasan yokdir aman,
Kilgum fida farmanga canı ul yarı
befarman kani,
Sabr aylayu bol hakisar, vaslımğa
yetkaysan dedin,
Ne dep edin kıldin barın ul vadayü
ehsan kani
Fursatni bay bersan ağar, yol biz
tamanga kalmagay,
Mahfiy hal sorguçı ul gamzalı
mücgan kani,
Bundan burundak har zaman
hamdardlarından men edim,
Husrav kanı ul on, ul dam ul ahd
ul ahd ul payman kanı?!

Husrev Dehlavi

(Ziyadan 2000:498)

Bahar ayyamıdır dağı yığıtlıknin
revanıdır,
Ketur sakıy şarabı nabkım işrat
zananıdır
Gahi sahrı uzarı lala şandın erür
gülgün
Gahi sahnı çaman gül çehrasıdın
arguvanıdur.

Yana sahnı çaman boldı
münakkaş rangı güllardın
Magarkim sun'in nakkaşga ran
imtihanıdur.
Yüzün ey sarv canım gülşanının
taza gülzan
Kadın ey gül, hayatım bağının
sarvı ravanıdur,
Ne yerda bolsan ey gül andadur
gün canı Baburnın
Garıbinga tarahum aylagınkim
andıcanıdur.

Babur

(Ziyadan 2000:499)

Cılva körsatdı çü ul sarvı dilara
bag ara
Çaşmı kumrı boldı bir çaşmı
tamaşa bag ara
Sürmagün çaşmı nazar saldı
gülistan ahlına
Hasratındın kaldı nargıs közi şahla
bag ara
Arazı gülgün ila kıldı çaman sarı
hıram
Gül yakasın çak aylab, boldı rasva
bag ara

Sarvı gül ruhsarım ila bozmı işaret
dep bahar
Sarv bırla güldin etdi camı mına
bag ara
Lala yanlıg dag boldı gül cemalı
raşkdın
Daglık güllardın oldı sayrı sahra
bag ara,
Nahli kaddihiclatındın boldı suv
sarvı ravan,
Ayladı fevvaralar carıy sarapa bag
ara
Sayr üçün kaygan kadam deb
sabzai habidadın
Har taraf bir farşı mahmaldur
muhayya bag ara
Kördi ul sarvı dilara kamatı
mavzununi
Sarv kaddin kıldı kumrular tmanna
bag ara
Sen bukün handansen, ey gül,
Nadira dildarsız
Yılamakmdur bulutlardek
muhayya bag ara

Nadira

(Ziyadan 2000:500)

Muvafik kildilar, bolmi's magar
nâvroz ila

bayram,
Çaman sarvi yaşnî" hil'at menin
sarvi

ravanim ham,
Çaman sarvi' kalip hayran, menin
sarvim,

kili'p cavlan,
Anin şaydasi bir dekkân muna
şayda

bari'alam,
Çaman sarvi kalip bebâr, menin
sarvim

bolub dilbar
Ani yel âylâban muztâr bu yeldin
sekretip

adham,
Konub ul sâ'rv üzra bülbül, çekip
gül şâvkîdi'n

gülgül,
Bu sârv üzra açılıb gül, ana terdin
tüşib şâbnâm,

Kilib ahim sâri" pârvâ buyan mayl
etmadin

Kat'a
Sâbadin ey kadi ra'na bolur ham
sârv gâh-gâh ham

Dimag îcrâ mây, ey sakiyki
barmen

âsru muştaki'
Ki ânda sârv ham bakiy emâs, gül
ahdi'

ham mâhkâ'm
Nâvâiy, kuyin et mânzil yüzü
kâddiga

bol mayil,
Ki' bağ etmâs seni' huşdil gülü
sârv

âylâmâs hüsrânı

Ali ŞirNevai

(Ziyadan 2000:495-496)

Bülbül Navroz Tilinden Gazal
Okuganı

Kim ey gül gülşân 'icra taza bolgin
Cahan içra baland avaza bolgin

Seni' sevgan hamîşa şad bolsun
Senindek kâgydin azad bolsun.,

Seni istâgan ul miskini gâmhar,
Visalindin esun bar ahiri kar

Nigarîm, men ul beçerâdürmen
Ki hacrin câbridin avaradurmen

Yanar ot içra ortab hanligimni
Kulun boldim koyup sultanlığimni

Egârçî şah edim emdi gadamen
Gariblik birlâ mübtâlamen

Gârîbu bekasu miskinmân ey can
Gârîbu aşku gâmginman ey can

Senin ümidine keçtim çahandîn,
Kecip avvarâ boldim hanumandin,

Garîblar nalasindin bolgin agah
Ki hirmansoz erur ahi sâhârgah

Aya, ey kün menizlîk, müştari hal
Köz üci birlâ bâkkinim nedür
hal?

Kim âygây şarhi halimni katında,
Çü badi subh etmâs hâzrâtîndâ

Yüzüm körsan mâgâr bilgâysân ey
yar,
Ki hacrında neçün durman giriftar

Sen andak masnâd üstîndâ
kadâhnuş

Men mundak asîru zaru mâdhuş

Sen ândak nazu işrat birlâ angez,
Men uş munduk sırışkım birlâ
hunrez

Sen ândak tâhtu baht padşahî
Menu faryadü ahi subugahi

Erür hacrin otîndâ takatim tak
Bolubturmân bukün rasvaî afak

Yüzün körmây gamindin nuri
canım
Fâlakdin aşdi faryad figanim,

Tarâhhum vâktidur ey yar ey yar!
Garıbka râhm kil, zinhar, zinhar!

Lütfi

(Ziyadan 2000:495-496)
Osmondagi sağa yulduz
Oy b6lamam deydi-yo

Qarı kampır upa rürıp
Qız bolamam deydi-yo

Turnovlardan erisa muz
Soy bolaman deydi-yo

Qırçamđı ot yeni Gün'de
Toy bolaman deydi -yo

Yoş mordikoriş işlab bir kün
Boy bolaman deydi-yo

(Kabul 1996:222)

11. TÜRKİSTAN

11.1. Nevruz Konulu Şiirleri

Nevruz Şarkısı

Noruz kâldi cahanga, cahan bolur

arzanlık,
Yağdırlar abensan, buğdaylar bolur
danlık.
Aç-oruk ham kâmbâgâl barçisi
bolur nanlık,
Nanga toyup har gaday öyüda
klur hanlık,
Tohular tuhum basip, çöçilâr
künidur bu kün

Kâldi noruz yil başi, kâtti könülnin
çirkini,
Noruz diban kilurlar, haturlarının
türkini.
Güllâr kisip kiz-ogul âgri koyar
bökini,
Melis kilip oynışar acur könül
mülkini.
Kayu-mehnatlâr ketip, yayraşur
kündüz bu kün
(Rahman 1995:222)

12. TÜRKİYE TÜRKLERİ

12.1. Maniler

Aşık söyler saz anlar,

Bülbül gülü yaz anlar.
Elden düşsün kalemin,
Ölüm emri yazanlar.

(Nebiyev1992:45-46)

Bahçelerde yaz oldu,
Bülbül derdin az oldu.
Söyle dedim ağladın,
Bu nasıl avaz oldu.

(Nebiyev 1992:45-46)

(Nebiyev1992;45-46,
Bu yerler tala yeri,
Burç y eri kala yeri.
Kıyamet o gün kopar,
El göçe kala yeri.
(Nebiyev1992;45-46)
Kış çekilir yaza bak,
Gökte süzen kaza bak.
Baktı aklım apardı,
Giden servinaza bak.

(Nebiyev1992:45-46)

Yıl dolandı geldi yaz,
Bülbül etti güle naz.
Aklım başımdan aldı,
Buradan giden servinaz.

(Nebiyev 1992:45-46)

Kış yolunu yaz kesti,
Karını beyaz kesti.
Gece durdum keşikte,
Ellerim ayaz kesti.

(Nebiyev 1992:45-46)

Yaz böyle,
Bahar böyle yaz böyle.
Kitabın ne suçu var,
Hudam demiş yaz böyle.

(Nebiyev 1992:45-46)

Yaza n'oldu,
Kış geldi yaza n'oldu.
Aldı eline kalem,
Bahtımı yazan oldu.

(Nebiyev 1992:45-46)

Yazı budur,
Baharı yazı budur.
Ben bunu kimden bilim,
Alnımda yazı budur.

(Nebiyev1992:45-46)

12.2. Nevruzda Söylenen Şiirler

12. 2.1.Oyun Tekerlemeleri

Bu gece Nevruz gecesi
Bu baca devlet bacası
Verenin oğlu olsun
Vermeyenin kızı olsun

Adı Fatma olsun
Kaşları çatma olsun
Bacadan düşsün "Paaat"etsin!
Yumurta!...Yumurta!

(Korkmaz 2000)

2.3. Nevruz Konulu Şiirler

12.3.1. KOŞMALAR

1.

Bu gün sultân-ı nevrüz-ı Ali'dir,
Fürûzât-ı ezel hep müncelîdir.
Esen bâd-ı hevâ cennet yelidir

Eriştik subh-ı firûz-ı safaya
Selam verdik Aliyye'l- Mürtezâ'ya

Hârem-i Ka'be'de Şâh-ı vilâyet
Bu gün pirâye bahş oldu vilâyet,
Bu gün idi şeref buldu hilâfet

İsabet etti sâd ahter fezaya
Selam verdik Aliyye'l- Mürtezâ'ya

Bu gündür âşıkâna hacc-ı ekber,
Salât ü savma kâfi zikr-i Haydar
Peyâpey badeden sâkî zekât ver

Namazı meyle uğrattık kazaya
Selam verdik Aliyye't- Mürtezâ'ya

Nasip oldu şükür girdik huzura,
Nesât olsun bu reşk-âver sürura;
Gelen sâkî-yi kevserdir zuhura

Bu bir gündür, veda ettik gazaya
Nişan verdik dümûdan Mürtezâ'ya

Erenlerden bize kaldı bu devlet,
Eder mi sâlikânı çarha minnet?
Hayâl etmek abestir başka cennet.

Çıkıp firdevs-i nevrüz-ı fezaya
Selam verdik Aliyye'ı-Mürtezâ'ya

Eder Fahrî kulu arz-ı niyazı,
Ayağa hemdem eyle- sâki-yi razı,
Muhibbânın muhabbettir namazı

Salât-ı sad- hezzâr âl-i abaya
Peyâm olsun Aliyye'l-Mürtezâ'ya

İzmirli Derviş Fahri
(Makas 1987:36)

2.

İhsan Sofrası açıldı
Eriştik Sultan Nevruz'a
Aşkı âleme saçıldı
Eriştik sultan Nevruz'a

Gönlümüz sevinçle doldu
Canlar cananını buldu
İklimimiz bahar oldu E
riştik sultan Nevruz'a

Meldana çerağlar yandı
Bütün mevcudad uyandı
Kainat nura boyandı
Eriştik sultan Nevruz'a

Sular çağlayar coştı
Dem ile devranlar hoştu
Damlalar deryaya koştı
Eriştik sultan Nevruz'a

Sevdik sefa sümbülünü
Şad ettik can bülbülünü
Kokladık aşkın gülünü
Eriştik sultan Nevruz'a

Selat, selam ettik Şah'a
Sarıldık Resulullah'a
Secde eyledik Allah'a

Eriştik sultan Nevruz'a

Rıza'yla ayağa kalktık
Doğan nur ayna baktık
Sonsuzluk bahrine daldık
Eriştik sultan Nevruz'a

Ali Rıza Köseoğlu
(Sezgin 1999-292)

3.

Mey-perestin yine şad olduğu
devrân geldi
Sâkî-yi bakîye de zevk ile seyrân
geldi.

Açılıp lale ve sümbül kamusu
buldu necat
Yeniden cümle eşyaya bu dem
can geldi

Öterek bülbül ile cümle tuyûr
buldu sürür
Ol çemenzâra da şebnem düşerek
etti gurur:

Çağladı, zevk ile doldu dereler etti
mürur
Şad olup cümle helâik, âleme
imkân geldi.

Geldi dünyaya bu dem lütf u
adaletle Ali,
Nura gark oldu hemânarz ü

semâvat ü celf
Cümlece ins ile cin yüz sürüp dedi
beli,
Ehl-i İslama bugün vahy ile Kuran
geldi

Kutladı huri, melek her birisi şad
oldu,
Ehl-i şî'a sevinip, cümlesi dilşâd
oldu
Üzülüp kavm-i Yezîd hüzn ile nâ
şad oldu,
Mü'minin kalbine lâ-şekk nur ile
imân geldi,

Etti da'vâ-yı nübüvvet o zaman
zât-ı Resul,
Bağrına bastı Ali'yi şükr ile etti
vusul.

Derdi lütfetti Hûda, buldu
muradında hâsıl,
Bize bu şîr-i Hûda hayret-i
Hakk'tan geldi.

Hüsniyâ şükredelim geldi yine bu
eyyam,
Verelim âl-i Ali'ye sıdk ile biz de
selam.
Gülelim söyleyelim edelim zevk-i
müdâm,

Bizlere nûr-ı Ali hüccet-i burhan
geldi

Hüseyin Hüsnü Erdikut BABA
(Makas 1987:32-33)

4.
Alim yata yata âleme doldu,
Uyan Alim uyan, zamanını geldi
Yürekteki yağlar yandı, eridi
Uyan alim uyan, zamanın geldi

Yeşil elvan gibi bendinden
bgoşan,
Hay imdi merd ile savaşa düşen
Eğlerler Düldül'ü Zülfıkâr kuşan
Uyan Alim uyan zamanın geldi

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'm aşkına,
Bahçede açılan gülüm aşkına,
Kerbelâ'da yatan imam aşkına
Uyan Alim uyan zamanın geldi

Kerîm dedem gitmek ister
nevruza,
Alaydan ayrılmış ördeği yüze,
Bir de niyaz ettik sultan nevruza
Uyan Alim uyan zamanın geldi

Kerim Dede
(Makas 1987:28)

5.

Bin izz ü nâz ile eyâm-ı bahar
Kûh-i nezâketten gösterdi seri
Kahraman zemheri, efe rûzgâr
Çekti taburunu kıldı şeferi

Beyaz çiğdem baş gösterdi cihâna
Hamsın kılıç çekip girdi meydâna
Gazi sarı çiğdem batmış al kana
Fethetti hamsini aldı şeheri

Sâhir berde'1-acuz gördi bu hâli
Topladı başına yedi kiralı
Sihr için çiğdeme açarken falı
Hâce benefşe geldi ileri

Başladı çekmeye "Kahhâr" ismini
Yazdı bir vefk içre ism ü resmini
Kaldırdı ortadan anın cismini
Berde'1-acuz üzre buldı zaferi

Çiğdemle benefşe bir nice eyyam
Soğuk korkusundan sürmedi
ahkâm

Teşrifine hasret çekerken encam
Nevruz Sultanının geldi haberi

Baş eğmiş rükû'da ezhâr-ı yıldız
İbâdetle meşgul geceyle gündüz
Kendi âleminde dervişan Nevruz
Varup dağ başına atmış minderi

Yakdı ciğergâhım âh-ı Kerbelâ
Kaybetti on iki şahı Kerbelâ
Hûn-i Haydar gâhi çâh-ı Kerbelâ
Yetim âşıkların oldu ezberi,

Ali Kadri Baba
(Cunbur 2000:87-88)

6.

İşte keldi İlbahar...
Ne buz kaldı ne de kar.
Boş kalmasın koralı.
Navrez, navrezım mübarek.

Doksan çıktı, girdi Mart.
Ne yalasin atay kart
Çık da çölge tuhum at.
Navrez, navrezım mübarek...

Tarlalarını sürüyük,
Arpa, mısır egiyik,
Terek, fidan tigiyyik.
Navrez, navrezım mübarek...

Bereketli yıl olsun
Küzde ambarlar tolsun.
Her şiyimiz bol olsun.
Navrez, navrezım mübarek...

Pir Sultan Abdal
(Devlet-E.Naskali 1999:32-33)

7.

Sultan nevruz günü cemdir erenler
Gönüller şaz oldu ehl-i imanın
Cemâl yâri görüp doğru bilenler
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Cümle eşya bugün destur aldılar
Aşk ile didâra karşı yandılar
Erenler ceminde bade sundular
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Erenler dergâhı rûşen bu günde
Doldurmuş badeyi sunar elinde
Susuz olan kanar kendi gölünde
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Sultan Nevruz günü canlar uyanır
Hal ehli olanlar nura boyanır
Muhip olan bugün ceme dolanır
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Pir himmet eyledi bugün kuluna
Cümle muhip bugün cemde
buluna
Cümle eşya konar kudret balına
Himmeti erince Nevruz Sultan'm

Aşık olan canlar bugün gelürler
Sultan Nevruz günü birlik olurlar
Hallâk-ı cihandan ziya alurlar

Himmeti erince Nevruz Sultan'm

Pîr Sultan'ım eydür erenler cemde
Erenle çeşmim yaşı her dem bu
demde
Muhabbet ateşi yanar sinemde
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Pîr Sultan Abdal
(Öztelli 1983:297-298)

8.

NEVRUZ1YYE

Erler geldi bize mihmân olarak,
Nevruz bayramım kutlamak için.
Şahın meydanında erkân kurarak
Nevruz bayramını kutlamak için.

Bir yere cem oldu ehl-i meveddet
Süedüler demlerin bunlar akıbet
Sakiler sundular câm-ı muhabbet,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Bugün mevcudata gulgule düştü,
Çemenzâr zeminden taşraya
göçtü,
Bülbüller şevk ile güller üştü,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Bugündür mevlûd-u Şah Velayet,

Bugün izhâr oldu nûr-u nübüvvet,
Bugüne mü'mînler eyledi hürmet,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Gösterdi rûyini burc-ü Hamelden,
Şems-i burcu safabahş oldu
andan
Yaz eyyamı nîşan verdi bahardan,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Kâinat zevk ile sürura daldı,
Münkir münafıklar hayratte kaldı,
Rahsederek şia semaa kalktı,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Teberra ehline ederk lanet,
Mühibbân pür neşe olmuşlar
sermesi,
Hüsnü'ye bir dolu etmişler hürmet,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Hüsnü Baba
(Oytan 1960:65)

9.

Lâmekân ilinden bir seda geldi,
"Nevruzunuz canlar mübarek
olsun.

Kalb-i mü'minâna bir sefa geldi
Nevruzunuz canlar mübarek
olsun.

Vilâdet günüdür hak Murtezâ'nım,
Şemşîr-i kudretle ol kibriyânın
Na'ra-yı Haydar tek açıp dehânın
Nevruzunuz canlar mübarek
olsun.

Bu gün huruc eder cümle
mevcudat,
Bu dem kıyam ederyevm-i arasat;
Bu demde açılır mü'mine mir'at
Nevruzunuz canlar mübarek
olsun.

Zirûh, gayri zirûh başkeser şaha,
Bu dem izin alıp gelirler caha;
"Fescidü" emriyle ol yüzü maha
Nevruzunuz canlar mübarek
olsun.

Bunda hadân olur kalbi mükerrer,
Göz yaşları olur la'l ü mücevher,
Lâ'net et Yezîd'e ey Didârî kemter
Nevruzunuz canlar mübarek
olsun.

Didârî
(Makas 1987:34)

10.

Evvel bahar oldu açıldı güller,
Nağmesâz olmuştur bütün

bülbüller
Yüz göstermiş bize lâle sümbüller
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Dünyaya gelmiştir bu günde Ali,
Budur erenlerin kararı, kavli,
Bu demdir cemî-i müşkilin halli
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Bakın asumana nurlar saçıyor
Arzdaki çemenzâr çiçek açıyor
Cümle alem gamı atıp kaçıyor
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Bir arada şükür nice kardaşlar
Kurulmuş sofralar, kaynıyor aşlar,
Gülçehre sakiler döndürmüş
başlar
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Sakiler cem sunar cam-ı Ali'den,
Nûş edenler zevka erer velîden
Erkân olmuş bize nur-u celiden,
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Emevî güruhu bitmez bu zevki,
Ali'yi sevenler gösterir şevki;
Mes'adet demidir bu demler saki,
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Şükrü Baba, hemdet, erdik bu

deme,
Gönüller girmiştir bağ-ı İrem'e
Verilmiş zevk ile sebâ âdeme
Nevruz bayramınız mübarek
olsun.

Hüseyin Hüsnü Erdikut Baba
(Makas 1987:31)

11.
İlâhi ne mes'ud gündür ki bugün
Muhibbân şevk ile eyliyor düğün,
Doldur saki hemen bâde-i gülgün
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Bakın gûhisâra yeşiller giymiş,
Lâleler pür-neşât kemâle ermiş
Emevî güruhuna mes'âdet
neymiş?
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Sultân nevruz bizim
bayramımızdır,
Tekke-i fakrımız seyrâmmızdır,
Devreylesin sağar ki kammızdır
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Şükür erenlere niyaza girdik,
Çekildi gülbanklar, hazreti gördük;
Hamd olsun bu yevm-i mes'ûda
erdik

İhvan nevrumuz mübarek olsun

**Bakin matem donun çıkarmış
semâ,
Buluttan eser yok, ne rengin hevâ,
Bihakkın mürşidim Ruhi Bey Baba
İhvan nevrumuz mübarek olsun**

**Fahrî nevrumuz tebrik eyledi,
Mürşîd-i müşârım gel söyle dedi,
Bârekallah erler nasîb eyledi
İhvan nevrumuz mübarek olsun**

**İzmirli Derviş Fahri
(Makas 1987:35)**

12.

**Çiğdem der ki ben elayım
Yiğit başına belâyım,
Her çiçekten ben âlâyım
Benden âlâ çiçek var mı?**

**Al baharlı mavi dağlar
Yarım gurbet elde ağlar**

**Lâle der ki be hey Tanrı
Benim boynum neden eğri
Yârden ayrı düştüm gayrı
Benden âlâ çiçek var mı?**

Al baharlı mavi dağlar

Yarım gurbet elde ağlar

**Sümbül der ki, boynum uzun
Yapraklarım düzüm düzüm
Ak gerdana beni düzün
Benden âla çiçek var mı?**

**Al baharlı mavi dağlar
Yarım gurbet elde ağlar**

**Nevruz der ki, ben nazlıyım
Sarp kayalarda gizliyim
Mavi donlu gök yüzlüyüm
Benden âlâ çiçek var mı?**

(Makas 1987:27)

13.

**Gelin ey gardaşlar seyran edelim,
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.
Bu zevkle münkiri hayran edelim
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.**

**Nerdedir sakiler, sunsunlar bade,
Gönüller zevk ile olsun küşâde.
Eriştik hamdolsun biz de murada
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.**

**Geldi sultân nevruz kalmadı,
kalmadı âlem,**

Melaik, helaik cümlesi hurrem,
Erenler lütfetti, eyledi kerem,
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Bakın çemenzârı süslemiş güller,
Açılmış şakayık lâle sümbüller,
Feryada başlamış şevkle
bülbüller,
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Bilin ki bu demdir mes'âdet demi,
Def'etmiş erenler cümle elemi
Erişti bizlere şahın keremi
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Çerağlar uyansın, kurulsun
cemler,
Gülbanklar çekilsin, sürüsün
demler,
Cümbüşe gelsinler cümle erenler
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Hüsnü Baba candan eyle hiyâzı,
Dem sunsun sakiler, kılsınlar nazı,
Okunsun nefesler, çalsınlar sazı
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Hüseyin Hüsnü Erdikut Baba
(Makas 1987:32)

14.

Bu gün bir nûr-ı kudsî asumana
şams-i tabandır,
O nurun dövresinde arş-ı a'zâm
şem'-i lem'ândır,
Bu gün bir nevm-i a'zâm asumana
oldu nümâyân
Münevver eyledi eflâk, melâik
cümle hayrandır.

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna bir sedef
firdevs-i a'lâdan.
Ferahyâb oldu bülbüller kamu
gülzâre handandır,
Bu günyevm-i kübrâdır, melâik
cümlesi şâdân
Dönüp mihver hamel burcun,
vilayet Şâ-ı Merdân'dır.

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihana tâc-dâr-ı kul
kefabillah,
Derûn beyt-i rahmanda bu gün ol

şah mihmândır.

Bu gün geldi cihâna kâşif-i esrâr-ı
peygamber
Müşerref oldu arifler, hvâric cümle
hüsrandır,

Bu gün nevrüz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol vasi-yi
hakk habibullah,
Okundu sırrı Kurân'ın, rumûz-u
bâğ-i bismillah
Kudumiyle müferahtır kulûb-u
zümre-i ahbâb,
Ki ruhsâr-ı âdemîde nakşolup nûr-
u vechullah

Bu gün nevrüz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol hâdî-i
nehc-i hidayet,
Tevellâ eyleyen canan tutupdur
ayn-i yedullah
Yüzü seb'al- mesânidir sîvüdûharf

ıyânıdır

Rümûz-ı hel etâşân,
hitaptırnasru'n-minallah

Bu gün nevrüz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna hâce-i üstâd-ı
Cebrail
Enelhakk sırr-ı tevhidi ıyân kıldı
veliyullah ,
Hitâb-ı alleme'l -esma, rumû-ı âyet-
i Kuran

Bu gün nevrüz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol kasîm'ün-
nâr-ı ve'l- cinân,
Kudumundan kılırtebşîrmalâik,
hâri hem kılman,
Kurukdu minberi nurdan bihişt-i
sahn-ı semâda
Okundu menkıbet şahın ve'n-
necm-iâyet-i Kuran

Bu gün nevrüz, bugün şahrüz, bu

gün ıyd-i sa'âdettir

**Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.**

**Bu gün nevruz bu gün şahrüz, ali
postunda bir sultan,
Açıldı nergis ü güller, bezendi
serteser cihan
Kevâkib devr ile bu gün kılıp
âlemleri gül-renk
Vücûd-ı menba-ı feyz-i ilâhî şer ile
şâdân.**

**Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.**

**Bu gün geldi cihâna ol serîr-i şâh-ı
innemâ,
Münevver oldu nurundan kulûb-ı
cümle mü'minân
Çerâğ-ı enveri mihr-i durahşân,
sure-i v-efîn
Buruc-ı ve'semâ mehdi kifayet
zîver-i imân .**

**Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.**

**Bu gün geldi cihâna evc-i izzet la
fetâ Haydar**

**Müşerref oldu noh eflâk, zemîn ü
asuman, ahter..**

**Beşaret feyz-i kudümle bezendi
cennet-i firdevs**

**Güvâh-ı fazlına kâfi kelâm ve'd-
duha yekser**

**Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.**

**Bugün geldi cihâna kunt ü kenz-
en kâşif-i esrar**

**Nûr-ı vechînden kâinat seririnde
olup kişver.(?)**

**Havada bî-sütun eflâk aram
tutmazdı kâinat**

**Vücûdu olmasaydı arş-ı a'zâm
fevkine lenger**

**Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.**

Bu gün geldi cihâna bir sehâb

bahr-ı rahmetten,
Sirâb oldu kamu gülzâr, açıldı
cümle çiçekler,
Nalil'e âteş-i Nemrûd gülistan
olundu ol dem.
Sefa gülsen kılar nârı Aliyyu'l
Mürtezâ Haydar

Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol şahinşah-ı
ad men âdâh,
Kudûmiyle müşerreftir gürûh-ı vâl-
i men vâlâh.
Vücûd-u cnverî Yâ-sin, hitabı nutk-
ı Tâ-Hâ'dır
Cemâli ıyd-i ekberdir, basiret
ehline her-gâh.

Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna kûn fekân-ı
ba'is -i icâd
Okundu âyet-i Yuhyi' 1-zam şanına
ol mâh.

Cemâli fazl-ı yezdândır, lisanı
nâtık-ı Kuran
Dehânı menba '-hikmet, yanağı
şem'i mihr ü mâh

Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna sırr-ı subhan
ellezi esrâ,
Serir-i Ka'be kevseyne göründü
pîşuvâ ol şah
Yine şad eyledi hurşîd cihanı
serteser cümle
Elem neşrah leke sadrek okundu
fahr ile billahi

Bu gün nevruz, bugün şahrüz, bu
gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel
burca işarettir.

Bugün geldi cihâna rehnümâ-yı
kaaf-ı ve'l Kuran.
Açıldı lev keşif sim, göründü
nâtık-ı Kuran
Bihamd-illah ki zulmetten
münevver oldu âlemler,
Kalb-i hakk olan canan kılıp ikrar

ile imân

Bu gün nevrüz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir

Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol emîr-i rakk-ı meşûrun,

Okundu mâliki'l mülk, muvahhidler olup şâdân .

Îlâhî revzâ-i cennet değil tâ'atta masûdun

Rıza'n ki rûz-i mahşerde diler senden rıza hemân

Bu gün nevrüz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir

Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Îlâhî dîdâr-ı Ahmed, cemal-ı Şah-Merdân'ın,

Rûzî kıl yevm-i mahşerde kamu ahbâb-ı hanedan

Îlâhî düvazdeh imâm, çahardeh ma'sûm hakkını

Ayırma dîdâr-ı hakdan gurûh-u nâzenîn ihvan.

Bu gün nevrüz, bugün şahruz, bu

gün ıyd-i sa'âdettir

Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir

Rıza

(Makas 1987:40-44)

15.

Sanki bir aşiyâne-i emelin

Setişip sâye-i mesârında

Söylenip hacle-i baharında

Bir güzide edalı taze gelin

Gibi tüller içinde hande- fürûz

Her sene mavi pembe mor ve beyaz

Bir küçük kâse: bir sahabe-i nâz

Bir güzel çehre: müjde-i Nevruz

Bize eczacı günderirdi; o gün

Onu gördükçe hane halkı bütün,

Sevinirdik çoluk çocuk birdrn,

Geldi işte bu yılda mesrüren

Pembe bir tül içinde mes-i huzûz

Süslü bir kâse; müjde-i Nevruz"

Hüseyin Suad

(TURAN: 2000:353)

16.

Gelin ey nazenin canlar

Bugün sultân-ı nevrudur.
Safalar sürsün ihvanlar
Bugün sultân-ı nevrudur.

Bütün mü'min , bütün İslâm,
Bugün etmek gerek bayram,
Hemen sun sâkiya gel cam,
Bugün sultân-ı nevrudur.

Aliyyül- Mürtezâ Haydar,
Cihân-ı gark-ı nur eyler,
Bütün kurt kuş bunu söyler,
Bugün sultân-ı nevrudur.

Ali'nin doğduğu gündür,
Bu gün sultân-ı nevrudur,
Hemen saki kadeh döndür,
Bu gün sultan-ı nevrudur,

Nice sırlar olup zahir,
Ali'den oldu Hakk bahir,
Şükür eyle sen ey Fahir,
Bugün sultân-ı nevrudur

Yusuf FâhirAlacr Baba
(Makas 1987: 29)

17.

Toplanın canlar bayram edelim
Bugün Hakk'ın ayan olduğu
gündür
Arz-ı cemel edip seyran edelim

Bugün
Hakk'ın üryan olduğu gündür

Allah zuhur etti Ali isminde
Sıfatı göründü zat-ı cisminde
Her efsafı mahfuz hali üstünde
Aşikâre ilan olduğu gündür

Sultân-ı nevrud adı bugünün
Şeriki Muhammed olan düğünün
Neşroldu kokusu vuslat günün
Dost ile imtizaç olduğu gündür

Bu ilânı duyup ağlayan güldü
Uyandı bitkiler zuhura geldi
Bülbül ile gülün kadrini bildi
Âşıkların vecde geldiği gündür

Zeynel bu yola Hak ile yekser
Bugün oldu bayram Allahuekberâ
Donandı âlem tabe serte ser
Dertlinin deva bulunduğu gündü

Zeynel Baba
(Güzel 1991)

18.

Gönüller şad oldu ilkbahar geldi,
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...
Çemenzâr şevk ile nura bezendi
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Gelin cümle canlar birlik olalım,
Arz-ı niyaz edip dara duralım,
Muhabbet bezminde zevkler
bulalım,
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Atlattık bu demde gamlı günleri,
Eriştik sefaya, sürdük demleri
Açılınca şahın gonca gülleri
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Ehl-i şî'a bu dem zevk ü sefada,
Birbirikutlular ehl-i vefa da.
Gam bitsin gönüller olsun küşâda
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Hüsnü Baba der ki: Alî'dir şahım,
Ehl-i beyt yolunda fedadır canım,
Bunlarla kâimdir benim imânım,
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Hüseyin Hüsnü Erdikut BABA
(Makas 1987:33-34)

19.

VATAN GÜLDÜ

Yine nevruz iyân oldu, karanfil
yâsemen güldü,
Güneş değdikçe her lâle kızardı
nesrteren güldü.

Baharın hoş riesîminden bugün
ruhlandı sümbüller
Dönüp bir cennete yurdu, açıldı
cürbecür güller,
Bütün gülşenlere ey dil ngâhbân
oldu bübüller

Yaşıl çöller sefalandı, çiçek güldü
çemen güldü
Elim zûlm ü esaretten hılas oldu
vatan güldü

Kemâle çaldığım günden neler
gördüm tabiette
Onun esrarı gark etti meni deryâ-
yı hayertte;
başım daştan daşa değdi,
düşündüm ki hegigette
Hemîşe dâmen-i Hakk¹¹ tutup,
Hakk yol geden güldü

Danış, gül gelbden sen de azizi
bayramdır

O keşler ki olup daim şehîd- i şâh-ı
hürriyet

Cihanda ruhu şad oldu, mezar içre
yatıp rahat

Bize baktı ferahlandı, o al kanlı
kefen güldü

(B. Bî Riya)

(Makas 1987:26)

20.

Akşamlar aşk olsun bayram
gecesi

Bu ayın nurudur sultân-ı nevrüz
Fazl-ı şahın budur dilek gecesi
Ne mübarek sultân-ı nevrüz

Bayram kutlu olsun açılmış güller,
Konmuşlar meydana garip
bülbüller

Esmâ-i Haydâr'ı zikreder diller
Ne saadet bize sultân-ı nevrüz

Muhammed Mustafa sultân-ı cihan
Ali'nin sırrını çün kıldı beyân
Hatice sırrından kamusu şâdân
Ruha sefa verir sultân-ı nevrüz

Saadet hırkasın büründü Ali
Velayet tacını vurundu Ali
Melek secde etti, bilindi Ali
Nübüvvet sırrında sultân-ı nevrüz

Muhabbet şehrinin nurdan yapısı,
On iki imamdır cennet kapısı
Hakk'a secde eder kulun hepsi
Dilekler kabuldür sultân-ı nevrüz

Sakî-yi kevserdir ol Şah-ı Merdân,

Sundular kevseri ol demde
hemân,
Süreriz demleri yıkılsa cihan
Şah olur kalbimiz sultân-ı nevrüz

On dört ma'sum-u pak sırr-ı
sırrullah,
Âyin-i cem içre nûr-u nûrullah,
Cümlenin muradın verici Allah
Bizi de şad eder sultân-ı nevrüz

Şükrü Baba eyler bu demde şükür,
Nurunu, sırrını kıldı tefekkür,
Muhammed Ali'dir dilinde zikir
Ne mürüvvet bize sultân-ı nevrüz

Şükrü Metin Baba
(Makas 1987:29-30)

12.3.2 Kaside

Kaside: I

Nevruziyye der-Sitâyîş-i Musâhib
Mustafa Paşa

Zihî nevrüz nur -efzâ-yı şehristân-ı
mamûra
Bedeldir her demi bin tâbiş-i
eyyâm-ı bâhura

Ne nevrüz iktisâb-ı irtifa-ı şân idüp
hurşîd
Hamelden gün-be-gün eyler
terakki âlem-i nura

Ne demdür bu ki ger bin dem
güzâr eylese âlemden
Tasâvî mümkün olmaz hâsıl-ı bu
vakt-i pür sûra

Zihî nevrûz-ı sultanî ki devr-i feyz-i
lutfunda
O denli nur bahş olmakda rûzî
şâm-ı deycûra

Elinden yek ser-i süzen düşerse
pîr-i sad-sâlin
Bulur evvel nazarda urmadan el
şem-i kûfûra

Görüp ikbâlin erbâb-ı dilün bu
vakt-i hurremde
Felek dönderdi hâlâ taşt-ı mâhî
câm-ı billura

Müheyya kıldı bezmi devr ile
peymâne-i şemsi
Yasağ itdi yine cerh ihtiyâc-ı âb-ı
engûra

Cihâne ol kadar tâb irdi kim taht-ı

Süleymânı
Eğer vaz itseler ser-cümle ceysile
ser-i mûra

Yerinden pây-cünbânî idince yâre
yol virmez
İrür evvel kademde Rûm'dan tâ
Çîn ü Lâhûr'a

O denlü itidâl-i tabı var eşyâ-yı
azdâdûn
Esîri itseler farza ki ilkâ bahr-ı
mescûra

Şu resme âb ile hem-çün gül-i
sürh imtizac eyler
Ne nâr eyler tecâvüz mâye ne mâ
nâr-ı mahrura

Bu demlere letafet şöyle gâlibdür
ki âlemde
Sabâ bir kerre sehv ile tokunsa
tara tanbûra

İrer guşa kesilmez nağmesi tâ rûz-
ı rust-â-hîz
Ki başlar iktizâ-yı tab ile şehnaz u
mahûra

Gürîz itdi cüyûş-ı bürd-i nâ-
mahsur ser-tâ-ser

Muhelif görünür sûretde bu söz
gerçi cumhura

Velfî ol mertebe tâbiş-i pezîr-i
dildür ehl-i dil
Ki itmezler temenni iktibâs-ı âteş-i
Tûr'a

Hararet öyle müstevli ki sûzânı da
kâfirdür
Gezer yed-pîşe bî-tâb u kudret pîl-i
pirzûra

Yine tabı bu keyfiyetle amma öyle
bâr durur
Döker bir berre-i bî-peşm düşse
tâb-ı tennûra

Zihî hikmet-i sirîşt san'at-ı pâkîze
sâni
İder elması gibi merhem-i nûsn-i
nâsûra

Hayât-ı taze buldı kuşe kuşe âlem
ü âdem
Meğer izn oldu İsrâfil dehre nefha-i
sûra

Olur bî-şübhe efzâyîş-pezir-i nûr-ı
bînâyî
Gubâr-ı gülsitân-ı Rûm irişse dide-

i hûra

Sirişt-i hâk-i bağ olsa sezâdur
mâye-i rahat
Revâdur seyr-i etrâf-ı çemen-zâr
itse rencûra

Degül midür bu letafet muktezâ-yı
tabı gerdûnun
Ki düşmez böyle kâr-ı nîk çerh
pür-şer ü şûra

Meğer kıldı nigeş lutfile ol kân-ı
kerem zîrâ
Ki geldi reng-i diğerk perde-i vâlâ-yı
zenbûra

O himmet-perver ol mesned-nişîn-
i mülk-i yektayı
Senâ-yı devleti ser-levhâdur her
rakk-ı menşura

Geçer tâk-ı bülend-eyvânı alâlikde
çârümden
Beyân-ı rifatın teklîf iderdüm tab-ı
mecbura

Nihayet payesi olmaz o takım
cerhine paye
Harım-i devletinde oldu bu nüh-
kubbe maksûra

Efazıl perveri lutf-ı nihâd dîne
müsellemdür
Bu kavle müttefikdür cümleten
ayân-ı mezbûra

Edâ-yı pâk-ı fazl u madeletde reşk-
i pîrâdur
Nedîmân-ı sühan-perverde-gân-ı
bezm-i teymûra

Dakâyık-senc-i ma'nâ nükde-gîr-i
cevher-i evvel
Ki bînâ çeşm-i hikmet-bin-i zihni
sırr-ı makdûra

Zekâsı âyete ser-safha-i Katar
vilâyetdür
Virür rahnehakîkatde külahı ibn-i
Tayfur'a

Ne denlü bahs-i lafz u ma'nâ olsa
pîç-ender-pîç
İrür bir lemhâsında fikr-i pâki
devreder dura

Olurlar rahn-dâr-ı çeşm-sârı Hızr u
Müsa'nun
Bulurlarsa visâl-i dest-bûsı kuz u
nâfüra

Bu mazmun güftedür amma anun
şânında söylenmiş
Virürse lutf ile ruhsat-güşâde
ceyb-i semmûra

Fezâ-yı cennet eyler sahn-ı
dünyâyı şuaından
Düşüp aks-i ziyâ-yı mâh-ı taban
şâm-ı deycûra

Ya câm-ı cem ider bî-reyb ya
mir'ât-ı İskender
Nuhistîn nazrası pertev salarsa
kalb-i maksûra

Veziir-i sâni-i Sultân-ı kişver-gir-i
heft-ı klîm
Muâdil çâkeran-ı âsîtân-ı bâb-ı
fağfura

Musâhib Mustafa Pâşâ-yı deryâ-dil
ki mazhardur
Mürüvvetle vücûdı âyete nûrm 'âlâ
nura

Esâs-ı devlet olmuş dest-i
tedbiriyle müstahkem
Sevâb-ı kavi ü fiili safha-i âlemde
mestura

O denlü hükmi hem-zâd-ı kader

kim eylese ta'lik
Pür eylerdi derûnın şerbet-i
şîrînden gûra

Semend-i berk-î reftârma irhâ-yı
inan itse
Zemin ü asuman teng ola Behrâm-
ı silahşora

Olup subân-ı Musa pençesinde
nîze-i şevket
Zarurî etdürir ikrarı hasm-ı merd-i
meşhura

Kaside:2

Seher ki leşker-i nev-rûz cıkdı
sahraya
Şitâ memâliki ser- cümle virdi
yağmaya

Sefîd idi şecerün gerçi haymesi
evvel

Boyandı berg-i bahar ile şimdi
hadraya

Niteki mest-i sabûhı bu demde
bülbüller

Birbiri ile başladı ceng ü gavgâya

Çemende gonce-i gül aldı başına

miğfer
Şehr-i bahar siper virdi verd-i
ra'nâya

Gümü kubura kodı nice nâvek-i
zerrin
Meğer ki gonce-i zambakda var
imiş mâya

Yine takındı miyânına hançerin
susan

Yine kılıçlarını astı bîd bâlâya

Hadeng-i sîne-güzâr oldı harlar
güya

Neşîm-i subh ile her şah benzedi
yaya

Dikildi sahn-ı çemen-zâra tûğ-ı
şâhîler

Niteki tûğ-ı şehen-şâh-ı âsmân-
pâye

Cenâb-ı hazret-i Sultân
Muhammed ibni Murâd

Ki olamaz şeh-i hâver anûnla hem-
sâye

Kemâl-i haşmet ile gûyiya
Süleymândur

Kaçan süvar ola bir esb-i bâd-

peymâya

Livaları niceyerden ger urmasaydı
sütün

Fena gelürdi binâ-yî sipihr-i vâlâya

Alur cevâbını tiğ-i zebân-
dırâzından

Açerse ağzını a'da anûnla da'vâya

Câhan-fürûz ola her zerre âftâb
gibi

Salarsa pertev-i lutfm bisât-ı
gabrâya

Egerçi tığına reşk itmese şeh-i
hâver

Hemîşe tîğini çalmazdı seng-i
haraya

Elinde tîğ olupdur meğer ki âb-ı
revân

Salar hemîşe anı bâğ-ı ömr-i
a'dâya

Siperlerinde zafer sureti
nümâyandır

Bu demde kim bakar âyine-i
mücellâya

Olurdi nûrına muhtaç husrev-i

hâver

Vireydi keff-i kerem-bahşi nur eğer
aya

Düşüp zemine şikeste olurdi cam
gibi

Tokınsa dest-i itabı sipihr-i mînâya

Müşabih olmağ için hâk-rûbına
hûbân

Gubâr meşg saçar zülf-i anber-
âsâya

Döner şu sagara kim elden ele
üftâde

Tokınsa dest-i itabı sipihri mînâya

Gedâ-yı bî-ser u payı cihâna dâver
ider

Hüma-yı himmeti salsaydı üstine
saye

Misâl-i hût-ı felek burc-ı mâh ola
mâhı

Eğer ki pertev-i ihsanı düşse
deryaya

Eğer ki neşv ü nema bulsa âb-ı
lutfından

Atardı ta'ne taşın her çenâr-ı
tûbâya

Tokınmaz oldu zamanında kimseye
kimse

Meğer ki tokma bezm ehli câm-ı
sahbâya

Olaydı bir nazarın ey şeh-i sitâre-i
çeşm

Varurdu rütbe-i şi'rüm makâm-ı
şu'râya

Sevâd-ı âzam nazmun kalem-
revümdür hep
Benem hükümet eden şimdi mülk-
i ma'nâya

Sen ara padşehüm gayrilerle bir
görme
Nigâh-ı merhamet it Haleti-i
şeydâya

Cenâb-ı Hazret-i Hak'dan budur
recâmuz kim
Muvaffak ide seni emr-i dîn ü
dünyâya

Adûlarun olalar kür gerd-i
esbünden
Nitekim bâd mürur ide sahn-ı
gabraya

O mâh-ı burc-ı sa'det ki hüsrev ü
hâver
İderdi fahr olaydı anunla hem-sâyeye

Yakardı şu'le-i şemşîri hirmen-i
leva
Karin olursa eğer ol hüner-ber
hîcâyaya

Huda şu denlü bülend ide kasr-ı
kadrün kim
O kasra olmaya eflâk-i kemterin
paye

Hâletî
(Yerdelen1977: 61-63)

Kaside: 3

Süleymân-ı gülün turdı seherden
yine dîvânı
Geçüp taht-ı zümürüd famına
söyletdi murgânı

Yine niülk-içemen-zâr üzre düşdi
leşker-i şebnem
Yine bâd-ı sabâ feth eyledi şehri
gül-istân

Arûs-ı gül yine gül-güne düzdi
hûn-ı bülbülden

Seherden eyledi reng-i izarın
ahmer kanı

Eğer hûn-ı delile turmasa
bûlbüllerim dâim
Neden çak böyle zeng-âîûd olurdu
gonce peykânı

Ne denlü geldi gitdi ebr ile hûrşîd
gül-zâra
Nümâyân eyleyünce âb u tâb-ı
derd-i handan

Sabâ bir nakş-ı dil-keş yazdı kim
âb-ı revân üzre
Eğer seyreylese nakkâş-ı Çîn
olurdu hayranı

Nihâl-i bîd-i gül-şen tîğ ile üstine
gelmezdi
Eğer âb-ı revânun zahir olmasaydı
tuğyanı

Aceb âteş değil mi âteş-i gül
kimziyâd oldı
Sular döktükçe ana her taraftan
ebr-i baranı

Değil ağzındaki şebnem arar nûş
eyleyüp gonca
Olur mest-i sabûhı çak ider âhir

girîbânı

Sabâ kaldırmasaydı şâhid-i gül-
bengi yanından
Niçün eylerdi bûlbül dem-be-dem
feryâd u efgânı

Eğer âyîne içre aks-i tûti görmek
istersen
Kenâr-ı cuya gel gör sâye_i serv-i
hırâmânı

Döşer gül berg-i terle yolların bâd-
ı sabâ bağun
Gelürse basmasun hâk üzre dir
olfahr-ı â'yânı

Cenâb-ı Hazret-i Ağa ki bâb-ı şâh-ı
âlemde
Melekdür sanki olmuşdur der-i
cennet nigeş-banı

Nesîm-i himmet-i da'im der-i ümîdi
feth eyler
Kılur habl-ı metîn-i lutfı beste bâb-ı
hırmânı

O kim zeyn-i hilâl urulmuş iken
rahş-ı gerdûna
Süvâr-ı kadri eylerdi felek fevkinde
cevlânı

Rikâbında anun peyk olmağa
çarh-ı cihân-peymâ
Teber kılmış hilâli zeng idinmiş
necm-i rahşânı

Bu denlû rûtbe-i kadri bülend
olmazdı keyvânun
Asayı dikmeseydi olmağa der-bân-
ı eyvanı

Nesîm-i lutfuna cûlar olurken
intizâr üzre
Sabâ gelseydi nâgeh gösterürler
çîn-i pîşânî

Şu'âından düzüp cârûb-ı zerrîn
husrev-i hâver
Olursa hâk-rûb-ı der-gehi her subh
erzâni

Diler bir cür'a-i bezmin budur hep
aslanında
Hemîşe hak ile yeksan iden mihr-i
drahşânı

Dinürdi fitneyi bîdâr ider kalmadı
âhından
Eğer kim nâle-i âşık uyarımasaydı
hûbânı

Çemen sahnında olan nergis-i pür
jaleden gayrı
Dahî devrinde kimse görmemişdür
çeşm-i giryânı

Perişan yok zamanında dinilmem
mümkün olurdu
Eğer sîm ü zer tağıtmasaydı dest-i
ihsanı

İçer bir güsfend-i nâtüvân eyyâm-ı
adlinde
Dilerse hûn-ıgürgiister ise şîr-
işîrân

Tokunsa tâb-ı nâr-ı kahrı olur gül-
sitân âteş
İrişse âb-ı lutfı gül-şen eyler nâr-ı
suzânı

Görenler lütfü kahrın bir sehâba
benzedürler
Yağar baranı amma barkı eyler
âteş-efşânı

Tutardı bahr ile berri beraber dür-
feşanlıkda
Duhân-ı matbahından hasıl olsa
ebr-i nisanı

İderdi aftâb-ı himmeti bir nicesin

peyda
Felek nâbûd ideydi şeb-çerâğ-ı
mâh-ı tabanı

Yolında hâk olup kûyında seng
olmak recâsıyla
Vatandan dür olur müşğ-i Hoten
la'l-ı Bedehşânı

Tırâz-ı câme-i ikbâli kılmak
mümkün olsaydı
Zamane parelerdi atlas-ı gerdûn-ı
gerdanı

Gelüp gavvâs-ı fikret her gice
lü'lü-yi medh ile
Pür eyler turma dürc-i hâtır-ı
erbâb-ı irfanı

Hudâvendâ nazar kıl Haleti-i zerre
kim sensin
Cihanda sûret-i insana girmiş lutf-ı
Rabbânî

Bulunmaz bir güherdür nâgehânî
olmasun zâyî
Çıkarma bâtınından anı lutfit ey
kerem-kârı

Yerüm da'im zamane künc-i târik-i
belâ eyler

Budur cünmüm ki akudum
dilümden âb-ı hayvanı

Aceb mi çeşmüme târ olsa âlem
bâd-t ahumdan
Sipihrün kalmadı bir sönmedük
şem-i fûrûzânı

Cihanda hâtırum cem olmayur
hâlüm perişândur
Başumda cem olan gamlarda yok
amma perişanı

Kemâml-i İsfihânî görmüş olsa
şâhid-i nazmum
Reh-i aşkından İsmâil-veş olur idi
kurbânı

Benüm şemşîr-i tab-ı pâküme sad
aferin dirdi
Bileydi cevher-i nazmum eğer Har-
cû-yı Kirmani

Gerek kim rûz u şeb yâd idesin
kalb-i şerifinden
Duanı verdi subh u şam iden
merd-i suhendânî

Ola ser-sebz u hurrem dem-be-
dem gül-zâr-ı ikbâlin
Huda madam kim gerdan ide

dolab-ı devrânı

Cihanı ay u gün devr itdügince
Hazret-i Mevlâ
İde her giceni kadr u günün nev-
rûz-i sultanî

Adu-yı bcd-nihândan rûze-i
gamdan zebûn olsun
Kıla her bir demün ide müdâni
avn-i Yezdânî

(Yerdelen 1977: 63-96)

Kaside :4

Hoşa mübarek ü mes'ud rûz-ı
ferruh-dem
Zihî güşâde vü dil-keş zemâne-i
hurrem

Bu rûz odur ki revadır makaam-ı
hidmete
Sipihri-i pîr-ı kühen-sâlin ola
kaameti ham

Bu rûz odur ki sabahında sad safa
muzmer

Bu rûz odur ki mesasında bin
ferah müdgam

Bu rûz odur ki sezadır olursa bir
demine

Fidâ zamâne-i sad Baykarâ vü
müddet-i Cem

Bu rûz odur ki şalin içinde rif'atle
Bakılsa şöyle nümâyan durur
misâl-i alem

Burûzodurki k'anı takvim-i asman
içre
Nişanlandı yine bircis alıp eline
kalem

Bu rûz odur ki yazıp nâmını felek
ikbâl

Dü nokta veş kodu kaaf üzre
ferkadâna be hem

Bu rûz odur ki onun subhu tal'at-
cânan

Şebi o tal'at ziaâda zillf-i ham der
ham

Bu rûz odur ki revadır anı
muaâsib-i cerh

Celâle mebde-i târih edip kıla
mu'lem

Bu rûz odur ki bu sal içre Sadr-ı zi
şâna

Keremle eyledi teşrif Âsaf-ı a'zam

**Tılıms-ı milk-ü milel hırz-ı cân-ı
heft iklim
Penah-ı devlet -ü ikbal Âsaf-ı
ekrem**

**Semiyy-i pâk-i Nebiyy-i kerim
İbrahim
Ki dest-İ cûduna dil-dade cümle-i
âlem**

**Vezîr-i devr-i zaman kim
hameldeki hurşîd
Celâl-ü câhına nisbetle bir emîn-i
ganem**

**Nizâm-ı mülk değil bak hele
Melikşâh'm
Derinde oldu mu peyda bu rütbe
hayl-ü haşem**

**Yahud ki haşmeti yanında İbn-i
Abbad'ı
Anar mısın ki fakta mülkü bir Irâk-ı
Acem**

**Bilâ mübalağa istirse ol hıdiv
elyevm
O denli mülk ile bendesin eder
mükrem**

**Nüfuz-ı emri cihan içre şöyle
şâmildir
Ki bezl-i men'ine vabestedir
vücûd-ı âdem**

**Düşerse pertev-i ikbâli bir
gülistâne
Dür-i yetim ola ceybinde goncenin
şebnem**

**Yanında hâib-i mahûr yok meğer
ki bahîl
Derinde hâsir-i matrûd yok meğer
ki direm**

**Felekde dikti alemler ki her biri
meşhur
Cihanda koydu eserler ki her biri
mu'zam**

**Bu mesned olsa nola asman ile
hem-dûş
O mihr-i burc-ı vezâret çü bastı
ana kadem**

**Aceb mi buldu ise sıhr-ı hâsı feyz-i
hayât
Değil mi sineye can gelme gibi bu
makdem**

Eyâ vezîr -i kerem-pîşe sadr-ı âlî-
şân

Ki zât-ı pâkine mahsûstur sunûf-ı
himem

Înâyetin ile asudedir yedi iklîm
Himâyetin ile manzumdur umûr-ı
ehem

Aceb midir kefine dense burc-ı zû-
cesedeyn
Ki zahir olmadadır anda hükm-î
seyf-ü kalem

Umûr-ı memleketi Rûm'u şöyle
nazm ettin
Ki oldu mısraının müstezâtı mülk-i
Acem

Sen ol vezîr-i kerem-kârsın ki
âlemde
Kemâl-i cûd ile zât- kerîmin oldu
alem

Nigin halkası âsâ güşâde kalmıştır
Kef-i kerimine nisbetle dide-i
Hâtem

Sen ol hidîv-i cihansın ki iftihar
eyler
Kapında olmağıla lûtf-u cûd

müstahdem

Nüvâziş-i kereminle zamane
olmuştur
Misâl-i hâtır-ı gülşen güşâde vü
hurrem

Gürûh-ı ehl-i hüner re'fetinle sîr
oldı
Kemâl-i lütfün olup cümleye
veliyi-i niam

Bu abd-i kemleri hod fart-ı lûtf-u
ihsanım
Miyân-ı ehl-i sühan içre eyledi
âdem

Karîn-i re'fet-ü eltâfın olmada her
rûz
Rehîn-i minnet-ü ihsanın olmada
her dem

Tamâm tâb-u cila verdi feyz-i
mekrûmetin
Ki kalmadı ser-i mü hatırında gird-i
elem

O rütbe garka-i bahr-ı mekârım
ettin kim
Hücûm-ı şerm ile dem-besteyim
beyân edemem

Meğer ki arzede hâk-ı der-i
inayetine
Nühüfte razımı ihsan edip bir ehl-i
himem

Nedim çün niamın rîze-çinidir
dâim
Seza budur ki efendim cevâb-ı ola
maan

Hemân saâdet-ü devletle şâd-ü
handan ol
Hemişe feyz ola tab'-ı şerifine
mahrem

Hemîşe devlet-ü haşmetle ber-
devâm olasin
Celâl-ü câh ola bâb-ı saadetinde
hadem

Nedîm
(Gölpmarh 1972:93-95)

Kaside: 5

Ruh bahş oldu Mesîhâ-sıfat enfâs-
ı bahar
Açtılar dîdelerin hâb-ı ademden
ezhâ.

Taze can buldu cihan, erdi
nabâtata hayat
Ellerinde harekât eylediler serv ü
çınar

Döşedi yine çemen nat-ı zümürüd
famın
Sîm-i ham olmuş iken ferş-i hârim-
i gülzâr

Yine ferrâş-ı sebâ sahn-ı nebât-ı
çemene
Geldi bir kabile kondurdu yükü
cümle bahar

Leşger-i ebr, çemen mülküne akın
saldı,
Durma yağmada yine nite ki bağı
Tatar.

Farkına bir nice per takınır
altmtelli
Hayli ezhâra meğer zanbak
olupdur serdâr.

Dikdi leşgergeh-i ezhâra senavber
tuğm
Haymeler kurdu yine sahn-ı
çemende eşcâr.

Döşedi mihr-i felek yolları dibalar

ile
Etdi teşrif çemen mülkünü sultan
behâr

Subh-dem velvele-i nevbeti şâhî
mi değil
Savt-ı müjgân-i hoş-elvân ü sadâ-
yi kûhsâr

Çemen eftâlinin uykuların uçurdu
yine
Subh-dem gulgule-i fahte gülbank-
i hezâr

Daye-i ebr yine goncelerin
şebnemden
Başına akçe dizer nite ki eftal-i
sigar

Mevsim-i rezm değil die, dem-i
bezm erdi deyu
Sûsenin hançerini tutdu serapa
zengâr.

Semenin sîne-i sîminin açup bâd-ı
seher
Çözdü gülsen de gülün
düğmelerin nâhun-i har.

Pirehen berk-i semen gû-yı giribân
şebnem,

Gülistan oldu bu gün bir sânem-i
lâle-i zar.

Zib ü fer vermek içinrû-yi arûs-i
çemene
Yasemen şâne, sabâ mâşıta, âb
âyine-dâr

Dürr ü yakut ile bir nahl-ı murâsa
sandım
Erguvan üzre dökülmüş katarât-ı
emtâr.

Şişe-i gör bunca musanna nahli,
Nice ârâste kılmış yine sun'-i
Cebbar

Berk-i ezhâr-ı heva şöyle çıkardı
feleğe
Pür-kevâkib görünür günbed-i
çarh-ı devvâr.

Dem-i İsa deriler bü-yi bahâr-i
Meryem
Açtı zanbak Yed-i Beyzâ-yı kefi
Mûsa-vâr

Câm-ı zerrini dolu badeyi gül-reng
etmiş
Gül-i rama seheri etmek için def-i
humar

Zanbakın goncesidirbağa
bürünmüş bazû-bend,
Za*ferâniyle yazılmış ana hatt-ı
tûmâr

Dehen-i gonce-i ter türlü letâif
söyler,
Gülüp açılrsa acep mi gül-i rengin
ruhsar.

Güher-i fırsat-ı aldırma sakm
devr-i felek
Sim ü zerle göğsünü boyamasın
nergis-vâr

Câm-ı mey katreleri subha-ı
mercan olsun,
Geliniz zevk u riyadan edelim
istğfar.

Lâle sahrayı kân-ı Bedehşân etdi,
Jale gülzâra nisar eyledi dürr-i
şehvâr.

Damenin dürrü cevahirle pür
etdigül-i ter,
Ki ede hâk-i der-i Hazret-i Paşaya
nisâr

Asmân-paye, hümâ saye Ali Paşa

kim
Eremez tak-ı celâline kemend-i
efkâr
Baki
(Çay 1988: 176-177)

Kaside: 6

Seyre çıhıpdı tûtî ve tovuz ü
andelip
Sebzeguba vü hubbere vü hüd
hüd ü kata

Şehre sehr zamanı eder şükr
lemyezel,
Cehcehle bağa saldı katar- bir
hoş-sedâ

Mergabı ile kaz ile ördek suda
üzür
Derrâc ü sar seyrediri sebzêâr
ârâ

Pervâze çıktı leylek ve durna ve
saksağan,
Bağrıkır göyerçin ile angut ve
hümâ

Geldi seferden indi sığırçınve
felek de
Bağlarda cik cik ile salıp serçeler

yuva

Avâz-ı murg-u hakk geldi her
kenardan
Kumru ternnüm eyledi her sabah
ve her mesâ

Tihv ü kepek eyledi kuhsârda
mekân
Virânecuğde oldu yine genc-i
inziva

Zağ ü zeğen salıpdı yuva şah-
serâda
Açıpdur nevada bal karankuş ilen
durna,

Şahin ve bâz eve tutupdur şikâr-ı
laçın
Say da çıkıp ikâb yine gökte ebrsâ

Kerkesle karga ciğer-i murdar
ahdarır,
Dünya-pesent şehs gibi Çingiz
sala

Bu halk içinde çoktur bular tek
haramher
Lâ-şuhver meranı çohdu beşer
içre hakkzâ

Rezzakiya müstevel olupdur
bahariyyât
El-bâkisinde nazmı, âleme
koyginen kal'a

Şad ü hendânız bugün geldi bizim
bayramımız,
Çünkü teşrif eyledi dünyaya ol
sultânımız.

Gam, kasavet kalmadı artı bizim
içün bu gün
Hep donandı lâle, sünbül, gül ile
gülşânımız

Cûşa geldi andelibân, güller açtı
her taraf,
Bir gülistan oldu neş'eyle bizim
her yanımız

Boynunu büküp menekşe, şebboy
ile mineler,
Nevruz günü her tarafta bahçeler
seyrânımız.

Sâkiya doldur piyâle, durma sen
bayram günü,
Çün simâ'a başladılar dönmede
devrânımız .

Ey Kadim iyd-i ekberdir bugün

bizler için,
Geçmede handan olup, şâdan
olup her yanımız.

Ali Rıza Kadîmî

(Makas 1987:15-19)

Kaside: 7

Bayramı getürdü şeref-i makdem-i
nevruz
Hem hürrem-i îdiz yine hem
mükrem-i nevruz

At köhne libâs-ı gamı tecdîd-i
sürur et,
Hem îd-i safa sür yürü hem âlem-i
nevruz

Olsam ki yüzden nola şeker çeş-i
buse
İd-i ramazan oldu bugün hemdem-
i nevruz

Bir tıfl-ı yetîm-i elemiz etmeyiz
ikbâl
Bin îd-i sürür olsa eğer tev'em-i
nevruz

Gönlüm gibi hamyâze keş-i bûse-i

îdim

Namık gibi hem teşne-i cam-ı cem-
i nevruz.

Tebrik edelim bir meh-i hurşîd
cemâle
İdin şerefi oldu yine münzâm-i
nevruz

Uşşâka zamân-ı kerem-i îd-i
safadır
Her tavrı televvünde velîkin devr-i
nevruz

Biz îd edelim seyr edüp ebrû-yı
hilâlin
Hak mihr-i ruhin her dem ede
hurrem-i nerûz

Namık Kemal

(Ertem 1957:8182)

Kaside: 8

Nevruziyye

Sahn-ı gerrayı eyledi zîver Nevruz
Oldı hadrâda meğer Hıdr ile hem-
ser Nevruz

Cûylar sanma ki gülzâre sihr oldı
revân
Çekdi Ye'cüc diye sedd-i Sikender
Nevruz

Lâle sanmaki dür-i jale ile zeyn
oldı
Cem gibi aldı ele câm-ı mücevher
Nevruz

Aksi güllerle değüldür leb-i cûy
üzre habâb
Hayme-i âlini arz eyledi yer yer
Nevruz

Eline lâ'l teber aldı değül tâc-ı
hurus
Olıcak şâh-ı güle peyk-i teberder
Nevruz

Jaleden şâhed-ı gül gûşinâ
nazüklük ile
Zeyn idüp taniçe dürr ü mücevher
Nevruz

Sureta taze cevan haşre deĝin
zinde velî
Oldu ma'nâda vefî pîr-i muammer
Nevruz

Bir nefesle çemene mürde iken

verdi hayât
Oldı İsa gibi bir rûh-ı musavver
Nevruz

Pûte-i şemsde kal etdi zerîzergervâr
Şâhed-i nergis içündüzdi zer efser
Nevruz

Cevher-i namiyle ahkamını ibraz
etdi
Taht-ı unsurda idi gerçi ki muzmer
Nevruz

Har sanma ki diler sâid-i gülden
ala kan
Aldı fassâd gibi destine nişter
Nevruz

Rüstem-i câme-i ser sebz giyer
serv ü çenâr
Cer idüp bâd ile dâmânını silker
Nevruz

Yıda bir kerre ider Ka'be-i gülzâr-ı
tavaf
Sa'y idüp nur gören hacıya benzer
Nevruz

Makdeminden nola açılsa
benefşeyle semen

Gelse olur gece gündüzle beraber
Nevruz

Saye sultanî çemen seyrineyler
tenhâ
Câme-i sebz giyer nite ki dilber
Nevruz

Gülşene geldiği budur o azîmü'ş-
şânun
Bâğ-ı iclâlini seyr eylemek ister
Nevruz

Rif atün bağıni seylemeye
bâlâdan
Rahne-i ebrden açtı nice manzâr
Nevruz

Tâk-ı rengîniyle ber- aksdürür
kavs-ı küzâh
Kasr-ı gül sayesinde olmaya
hemser Nevruz

Bâğ-ı cûdun gibi seyr etmedi bir
gülzârı
Gülşen-i âlem-i geşt eyledi yek-ser
Nevruz

Götürür çînî devâtıyla kalem-i
sûsen-i bağ
Vasf-ı eltâfını kılmağa muharrer

Nevruz

Al-i evrak ile gül olmasa
defterdârun
Arz ider miydi gelüp kapına defter
Nevruz

Lâleveş kanını dökmeğe ire-
âdanın
Sûsenün takdı miyan-bendine
hançer Nevruz

İltifatınla terakkide bulur ehl-i
kemâl
Gül-i gülzâre virürü nite ki zîver
Nevruz

Gülbahar âdi kenizek sana şaha
gülşen
Zeyn ider bağıni bir çâker-i ahker
Nevruz

Şen şehe hidmete tonansa nola
her eşcâr
Hil'at-i taze giyer gelse çu beğler
Nevruz

Bu kasd ile nola kapuna ger geç
gelsem
Yılda bir kerre gelür ekser Nevruz

Aks-i güllerle çemen sahn-i
gülistan-ı kumaş
Gülşene gelse idün payüne düşer
Nevruz

Cûd u ihsanuna Raholsa mazhar
Har u hâşake bahârıyla virür fer
Nevruz

Gözlerüm gözlese nola tenasur-ı
ihsanun
Nergisün dîdesini etdi münevver
Nevruz

Çeşm-i nergisde deygüldür
görünen jâle-i ter
Rüzgârımı görüp cânile ağlar
Nevruz

Bâğ-ı cudunda yükin tutdu olup
hoca misâl
Goncenün kîsesini eyledi pür zer
Nevruz

Nev-arûs-ı gülzâre virüp zîynet-i
tam
Nitekim çehresini tayyile yazar
Nevruz

Gonçeler ağız açup el görüre serv
ü çenar

Nitekim devletine ide du'alar
Nevruz

Gülbün-i ömrünü Hak eylese ser-
sebz müdâm
Sahn-ı garrâyı nite kim ide ahdar
Nevruz

Rahmî Çelebi

(Cunbur 2000:82-83)

12.5. Murabba

Murabba'-i Bahariyye

I

Rûz-ı nev-rûz irdi âlem hoş bahar
olmuş durur
Her ağaç bir nahl-ı dil-keş yadigâr
olmuş durur
Sahnı gülşenin ser-â -ser lâl-zâr
olmuş durur
Bağa gel kim gülsitân nakş-ı nigâr
olmuş durur

II

Açılıb nesrin sünbül erguvan ü
nesteren

Gülşenin her gûşesini dutdı nergis
yâsemem
Şimdi enva'-ı reyâhin ile zeyn oldu
çemen
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr
olmuş durur

III

Câm-ı lâlini pür itdi gül şarâb-ı nâz
ile
Bülbül ol meyden içüb eş'âr okur
avaz ile
Sen dahi eyle terennümler
çemende saz ile
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr
olmuş durur

IV

Eşk-i bülbüller gülün haddini
nemnâk eyledi
Şevkden gülşende güller sineler
çak eyledi
Gamlu dilleri çemen seyri ferah-
nâk eyledi
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr
olmuş durur

V

Dökdiler gökden bulutlar Hızr-ves
âb-ı hayât
Bitdi yirden taze reng-â-reng
enva'-i nebat
Sanasm bâg-ı behişt oldu birader
kâyinât
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr
olmuş durur

VI

Tâ ezelden âmeki bildük degildür
câvidân
Bu vefâsuz milk için ceng itme
zinhar iy can
Gel çemen seyrini eyle irmeden
fasl-ı hazân
Bağa gal kim gülistan nakş-ı nigâr
olmuş duru

VII

Sohbet esbabı müheyya 'ıyşa
bünyâd idelüm
Sebze seyrine varalum gönlümüz
şad idelüm
Dil harabın Za'ifidemdür abâd
idelüm
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr
olmuş durur

Za'ifi-

(Akarsul993:40-42)

12.6. TAHMİS

Devrân ufukdan gösterür taht-ı
zümürüd tâc-ı zer

Şâhen-şeh -i nevrüz ider her
kişveri pür-zîb ü fer

Ezhârdan asker çeker rûy-ı zemine
ser-be-ser

Şahane nevbetdür ana gülbank-ı
murgân-ı seher

Divân ider vakt-ı seher nevrüz
sultânı meğer

Ey sâkî-yi ser-mest uyan tâ-key
takayyüd hâb ile

Câm-ı sabûhı al ele nûş eyle gel
ahbâb ile

Mihr-i seherden buldı fer gülzârlar
sahrâyile

Âlem müzeyyen pertev-i hurşîd-i
âlem-tâb ile

Nât-ı ser-a-ser saldılar rûy-ı
zemîne ser-be-ser

Ezhârla eşcâr olup reşk-i
Nigâristân-ı Çin

Oldı şükûfe bal açup şah üzre

murga hem-nîn

Turmaz şükûfe beççe-veş andan
zuhur eyler hemîn

Fasl-ı şitâda beyze-i simîn idi gûy-ı
zemîn

Aldı kanadı altına simurg-ı zerrin-
bal u Per

Bâd-ı baharı gülşene te'sir-i bisyâr
eyledi

Ezhârı açdı nevha-i mürgân aceb
kâr eyledi

Anlar bahane fazl-ı Hak izhâr-ı
ezhâr eyledi

Hâb-ı âdemden dîde-i ezhârı bîdâr
eyledi

Tahrîk-ı bâd-ı subh-dem âvâze-i
murg-ı seher

Ehlm-i çemen ta'zim ider şah-ı
sipihr-eyvân için

Varın feda eyler virür hâkân-ı
Cem-fermân için

Verd üzre şebnem sanma kim ol
husrev-i devrân için

Bakî nisâr-ı makdem-ı sultân-ı al
şân için

Destinde şâh-ı gül tutar la'lin
tabak lü'lü-yi ter

Ol dâver-i âlî-güher Dârâ-der-i
ferhunde-fer
Sultân Muhammed Hân o kim
fermân-beri her tâc-ver
A'la halef oldu o şah irdikde
firdevse peder
Sultân Murâd-ı tâc-ver ferman-
revâ-yı bahr u ber
Sâhib-i kırân-ı dîd-ger şâhen-şeh-i
âlî-nazar

Ey Nâdirî kılsun Huda ol serverün
ömrin dırâz
Tâc-ı sa'detle anı kılsun hernîşe
ser-firâz
Gülzâr-ı fasfı dâyima pür-gulgul-i
mürgân-ı râz
Destân-serâyı midhatı şâh-ı
tarabda nağme-sâz
Tâvus-ı baht u devleti bâm-ı
felekde cilve -ger

Nâdirî
(Tüfekçi 1989:106-108)

12.7. MÜSTEZAT

Elmüstezâ Zükâfiyetyni fi'l-
Bahâriyyeti

Nev-rûz bahar irdi gülistanda

müdâmi
El viridi çü fursat
Saki getür ayağı ele sun tolu can
Tâ germ ola sohbet

Gülzâr u gül ü bülbül ü sâkî mey ü
mutrib
Gel cümle müheyya
Çenette bulavuz meğer ancak bu
makamı
'İşret kılan 'işret

Zeyn oldu cihan bağı çiçeklerle
ser-â-ser
Çün ravza-i cennet
Râziyidi bunun olmağa rıdvân
gulâmı
Zî-behçet ü ziynet

Demdür olalum iy yüzi gül bülbül-i
güya
Celşende hoş-âvâ
Ta raksa girüb serv-i çemen ide
hıramı
'Arz eyleyü kamet

Nev-rûz ola vü sahn-ı çemen ola
leb-i âb
Bir gülşen içinde
Bir taze güle bülbül ide niçe
kelâmı

Tenhâ zihî vuslat

Çeşm ü leb ü ruhsâr ü zenah
kamet e ebru
Kim var bu sanemde
Yağmaladı 'ışk ehli meta'ın çü
harami
Dil milkini gâret

Çak eyle nazar 'âleme kim Hâlik-i
Kevneyn
Kudretle Za'ifi
Gizler gicede gündüzi gündüzde
de şamı
Dut çeşm-i basiret

Zâ'ifi

(Akasu 1993:46)

12.7.Gazel:1

Durma ey dil böyle âh u zar ile
Nevruzda
Gül açıl seyr-i gül ü gülzâr ile
Nevruzda

Var ise ger şive-i reftâr-ı yâre
takatin
Seyre çık bir serv-i gül-ruhsâr ile

Nevruzda

Gülleri pejmürde eylersin yazıkdır
bülbüle
Varma bağa âh-ı âteş -bâr ile
Nevruzda

Bûy-i ezhâr -ı çemen tutdı o denlü
âlemi

Bahseder bâd-ı sabâ attâr ile
Nevruzda

Cana can katmak dilersen bağa
var Nef î hemân
Köhne mey nûş eyle bir dîldâr ile
Nevruzda

Nice mümkindir nazire şi'r-sadr-ı
azama

Bülbül olsan lezzet-î güftâr ile
Nevruzda

Nefî
(Cunbur 1995:37-52)

Gazel :2

Döndürüp her güli bir ahker-î

zûzâna sabâ

**Dağlar yakdı dil-i bülbül si nâlana
sabâ**

**Şâh-ı nevrudan oldu yine mülk-i
çemene
Gönce tımarınun isâline pervane
sabâ**

**Nâ-şikîbâyî-i bülbül nola efzûn
olsa
Söyledi derdini gûş-ı güle
mestâne sabâ**

**Tokunur dillere yârûn ser-ı
gîsûsunda
Turra-i sünbüle gâhi ürür şâne
sabâ**

**Nâ'ilî sahâ-i pür-sünbül -i firdevs
döner
Bûy-ı zülfin getirürse harem-i
câne sabâ**

Nailî

(Ayan 1987:202-216)

GAZEL :3

**Gün yüzün arz eyledi nevruda ol
mehlîka,**

**Mihr altun kaplu bir ayîne virdi
rûnumâ**

**Nevbaharın nakşına bir savt-
rengin bağladı,
Başladı söz ü nevaya bülbül ü
destanserâ**

**Göklere irdi yine gülban-i mûrg-i
hoş neva
Sahn-ı gülsen gördü bir a'la
makam-ı dilküşâ**

**Micmer-i gülde nesîm-i subhgâhı
ûdsûz,
Safha-i gülzârda bâd-ı baharı itr
sâ.**

**Leblerin yâd eylese yârın lisan-ı
hâl ile,
Nakl ider şîrin hikâyet gonca-i
rengin eda**

**Gûş tutsa şâh-ı gül çıksa libas-ı âl
ile,
Kıssa-i rengine başlar lâle-i lâ'lin
kaba**

**Gonca veş can ü dil-i Bâki'yi pür
hûn ittiler,
Dembedem zârî kılur gülzâr-ı**

bezminden cüda

Baki

(Çay 1988: 179-180)

Gazel: 4

Feyz-i nevrüz irişdi virdi har u

hâre gül

Takdı serde neşve-i mey gûşe-i

destâra gül

Nahl-bendî eyledi b[^]ı-kâr şimdi

nevbahâr

İtdi her bîr çûp-ı huşki feyz ile

hem-vâre gül

Jaleler seyyare oldı çıkdı çâh-ı

gonçeden

Şimdi düşdi Yûsuf-ıKenân gibi

bâzâra gül

Kısmet-i bezm-i ezeldür herkes

alsun hokkasın

Âşık-ı mey-hâra sağar sundılar

huşyâre gül

Şöyle benzer kim işitdi sadâ-yı

derd-nâk

Tutduğı her dem budur gûş-ı pes-i

divârâ gül

Ey Riyâzî[^]ı gonce bir mecmû'a

cem' itmiş yine

İdeli rağbet zebân-ı taze eş'âre gül

Riyâzî

(Açıkgöz 1990:152)

Gazel:5

Arâyış-ı nevrüzla oldı cihan bâğ-ı

irem

Gülşende saz u söz ile arifler itsün

def'-i gam

Gülşenleri handan idüp bülbülleri

nâlân idüp

Uşşâkı ser-gerdân idüp esdi

nesîm-i subh-dem

Gül goncesi üzre seher bir katre

nem düşmüş meğer

Sandım ağız miski tutar ağızında

yâr-ı gonce-fem

Sâger içilsün dilbere güller

saçilsun sâgere

Düşsün figân bülbüllere itdükçe

mutribler nagam

Tâ key gam-ı fazl u zuhur ey Nâdirî

kıl fikri dür

Ol keyf-i meyden bî-şu'ur itme
hayâl-i keyf ü kem

Nâdirî

(Tüfekçi 1989:21)

Gazel: 6

Nevruz olalı cihanı görsen
Bu kevnile bu mekânı görsen

Tenten tene düşdi cümle ten ten
Sığmaz kanuma bu canı görsen

Ben yahıluram tütün güzikmez
Bî-dûd bini yahanı görsen

Bir câri ahır gönül iline
Gönül iline ahanı görsen

Sultan didiler gönile tende
Sultanlara Ulu Han'ı görsen

Koysan özini yüzine bahsan
Bu emnile bu âmânı görsen

Düzsek onma sini nişane
Bu tîrile bu kemanı görsen

Rahmân'ı dahi unutmayaydın
Bir kez nefes-i Yemâni görsen

Ne ehl ü ne hânımdan anaydım
Ger sen Ulu Hânedân'ı görsen

Kadı Burhaneddin

(Alpaslan 1997: 162)

Gazel: 7

Buy ise can meşâmma faslı-ı
bahardan

Mürgân sadâsı gelse yine mürg -
zardan

Bulsa nevada gül gibi bu besteler
zuhur

Kim taze nakş u savt işidilse
hezârdan

Nevruz irişse yâd idüp ol eski
demleri

Her kimse alsa dadını bu
rûzigârdan

Gülşende bülbülân giceyi
gündüze katup

Başlasalar terennüm her şeb
nehârdan

Bahti erişse hâsılı eyyâm-ı
nevbahâr

Ayrılmasak çemende leb-i
cûybârdan

Bahtı

(Ayan 1987)

Ga/el: 8

Nevruz kim bu bezm içine yıda bir
gelür,
Hürmetsüz itdi anı da bu köhne
rüzgâr.

Düşdî nazire berd-i acUza şitâ'-i
ner,
Ne turfa nazm ider dahi gör dehri-i
nâ-bekâr

Bir cemre düşmedük dahi ' unsur
mu var daki,
Nâr-ı Halîl olursa ısıtmaz ten-i
nigâr.

Vire meğer tabî'at-i eşyaya i'tidâl,
Feyz-i dem-i güzîde-i erkân-ı
şehriyâr.

Devr-i 'adaletinde yâhud Hân
Mehemmed'ün,
Min ba'd şiddetitmeye bî-vakt
rüzgâr.

Mahfuz olamaz evc-i felek
ihtilâlden,
Pîr ü cûvâna gelmeye devrinde
inkisar.

Sünbül çemende hükm-i bahara
nişan çeküp,
Bürc-i hamelde baglana hep
mahmil-i bahar.

Bir fırsat ola kim kef-i pâyine yüz
sürem,
İhyâ-yı mürde göstere halka
Mesîh-var.

Kahr ile lutfunun meseli rüzgârda,
Bir kış ola ki nevrüz u nevbahâr.

Nev'î

(Çay 1988: 179-180)

Gazel: 9

Meğer nevrüz gelmişdür musavver
Ki olmuşdur cihan yine münevver

Yüzün devrinde sergerdân olalı
Urur bu nüh felek çarh-ı müdevver

Gice dirsem saçun ola söz uzun
Şeker dirsem lebin ola mükerrer

Elüm irerse bendine gısûnun
Ne bendim varisa olsun muharrer

Kaşunı eğri seveni dilerem
Firâkun çar mihıyla müsemmer

Gönülün leblerine muhtasardur
Canım ince bilünedür muhakkar

Muarrefdür gönül la'lün katında
Vilî bilünde câmmdur münekker

Bilemezem mücessem can mısın
sen
Veya tende bir rûh-ı musavver

Kadı Burhaneddin

(Alpaslan 1997)

Gazel: 10

Nevruz irişdi şiddet ider dahı
rüzgâr
Gösterse ana kendüyi hurşîd-i tâb-
dâr

Hayfa ki nev-bahâra göz

açdurmadı sabâ
Hep -nâ şüküfte nergis-i şehlâ-yı
sebze-zâr

Fasl-ı bahar irişdi yine sahnı-
gülşenün
Var hatırında berf-i şitâdan dahı
gubâr

Bir bî-vefâya döndi ki ahdine
turmaya
Çekdürdi nev-bahâr bize hayli
intizâr

Fikr it ne kaldı eski zamandan
Riyâziyâ
Vakdinde olmasa nola nevrüz u
nev-bahâr

Riyazi

(Açıkgöz 1990:152)

Gazel: 11

Beşaret, sizlere ey can bu gün
nevruz-ı sultândır,
Kuruldu meclis-i irfan, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Beşer suretine girdi, kadem bastı

cihane şah,
Boyandı nura asuman, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Müzeyyen oldu sahrala, şitâ gitti
bahar geldi,
Gönüller oldular şâdân, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Vilâyet günüdür bu gün kardeş bu
gün şâh-ı vilâyetin
Sürura gark olur cihan, bu gün
nevruz-ı sultândır

Sürûrundan yeşillendi cihan
baştan başa çün ki
Açıldı sünbül ü reyhan bu gün
nevruz-ı sultândır.

Sun ey sâkî kadeh doldur, neşât
eyyamıdır şimdi
Her yer oldu bir gülistan, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Kadîmi, bâde-nûş ol sen şahın
aşkına durma,
Bu ıydi bekler âşıkân, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Ali Rıza Kadîmi

(Makas 1987:19)

Gazel:12

Goncenün açsun yine kalbin sabâ
nevruzdur
Bülbül-i zar eylesün bir hoş hevâ
nevruzdur

Subh-dem râh-ı çemen bî-gerd ü
gil sünbül-hevâ
Gül gibi gülzâre azm it dilberâ
nevruzdur

Andelib-i yılda bir nevruzdur
dilşâd iden
Nev-civânumla geçen her gün
bana nevruzdur

Şâh-ı eyvan- hamel teşrif idüp
dîvânını
Ehl-i bağa eylesün cûd ü sehâ
nevruzdur

Şaddir Yahya ki eyyamında Sultân
Ahmed'ün
Gicesi kadr u günü bayram u ya
nevruzdur

Yahya
(Cunbur 1995)

Gazel: 13

Ey gönül gül devridür vakt-i nev-i
nevruzdur

Can bağışlar âdeme bu dem dem-i
firûzdu

Va'iz-i şehrün kimesne pendini
gûş eylemez

İyş u nûşa es-selâdur bu mübarek
rûzdu

Bağ pür-âvâzedür sıyt u sadâ-yı
murg ile

Gûyiyâ her kuşede bir dürlü saz u
sözdür

Leblerinden mürde -dil kesb-i
hayât eyler veli

Neyleyim amma yine ol gamzeler
dil-dûzardır

Bu Murâd'ın mülket-i gönlün alup
yağma iden

Bir sitem-kâr cefa-cû dilber-i dil-
sûzdu

(Cunburl995)

Gazel: 14

İrişdi bahar oldu yine hemdem-i

nevruz

Şad itse nola dilleri câm-ı Cem-i
nevruz

Gül gibi cihan oldu yine hurrem ü
handan

Gör neyledi feyz-i eser-i makdem-i
nevruz

Yıldı bir olur bu dem-i ferhunde
aceb mi

Olmasa her eyyamda ger âlem-i
nevruz

Rind ise eğer ko heves-i bâğ-ı
behişti

Cennet mi değül bezmgeh-i
hurrem-i nevruz

Nefî yaraşur bu gazele eylese
taksim

Bülbül gibi bir mutrîb-i mu'ciz-
dem-i nevruz

Bezm-i şehe bu nazm ile olsan
güher efşân

Güya ki gülistana düşer şebnem-i
nevruz

Ârâyış için bezmini Sultân
Murâd'un

İrişdi bahar oldu yine hemdem-i
nevruz

(Makas 1987:20)

Nefî

Gazel: 16

(Cunbur 1995)

Yenilendi bu köhne âlem erince
hemân Nevruz
Cihâna makdemiyle bahş edüpdür
taze can Nevruz

Gazel: 15

Hayât-ı taze verip dehre maktem-i
nevruz,
Hoşa eriştî meşâm-ı deme demi
nevruz

Nola hep bustân-ı âlem ezhâr ile
pür olsa
Getürdi bağa çok dürlü şükûfe
armağan Nevruz

Dağıttı leşger-i sermâyı sahu-ı
gülşenden
Kurunca bârgehîn şah-ı ekrem-i
nevruz

Gülün vafında bir taze murabba'
bağlamış bülbül
Makamın kılmış üstâdâne ey
gonçe-dehân Nevruz

Taravetiyle yüzü güldü gonçe-i
bağın
Olunca mazhâr-ı feyz-ü mükerrerem-
i nevruz

Meded ref eyle gitsün gün
yüzünden ey peri zülfün
Ki ebr olmaz hevâ yüzünde olsa
bî-gümân Nevruz

Harîm-i bağ o kadar cilve-riz-i şevk
olmuş
Ki görse bâğ-ı behişt ola mahrem-i
nevruz

Kudûmiyle güzellenmiş durur
âlem yeni başdan
Kılupur Bahtiyâ bu pîrezen dehri
cevân Nevruz

Rami Poyazoğlu Refet Bey

Bahtı

(Ayan vd 1987:67)

Gazel: 17

Nevrûz

Erişdi bâd-ı nevrüz gülistâne
Gülistan vakti yetti kim uyâne

Tamamet yeryüzü geldi cünbişe
Ekhişte benzedi devr-i mânzere

Gülistan goncesi açtı dolandı
Divâne oldu bülbüller divâne

Yine simurge haber verdi hüdhüd
Otağın başına konmuş şahane

Güvercin çifti ile öte geldi
Dudak dudağa verdi canı câne

Kışın hâmuş olan kuşlar acib kim
Firâk-ı derd ile geldi lisâne

Yine bülbül gülistan arzu kıldı
Tûtiye şekker ü baykuş virane

Zihî fasl-ı bahar revnâk-ı gül
Zihni zevk u sefa nâm nişane

Bezendi dağ u sahra nûr-ı rahmet

Nihâni neslilan geldi iyâne

Eğer bildinse hoş Kaygusuz Abdal
Yüzün hâk eylegil pîr ü cüvâne

Kaygusuz Abdal

(Güzel 1991:226-227)

13. TÜRKMENİSTAN

13.1. Maniler

Nevruz geldi, yaz geldi
Garga gitti, gaz geldi
Oturan adamlara,
Bilbilden ovaz geldi

Bizim atlar garadır,
Başın silkip baladır,
Novruz geldi, gelmedin
Yaş yüreğim yaradır

Kir yuvsə, serse nâder?
Yüp üste gersə nâder?
Novruz günü eneler,
Gızın goyberse nâder?

Novruzun baharıdır,
Cuvangül nahalıdır,
Gız-oglan bir-birini,
Seçmeli manalıdır

Depsem sandık açılar,
Düvmeleri seciler,
Novruzun giceleri,
İnce bidden güçular.

Günortadır, çoğludur,
Gızlar öyle bağlıdır,
Her yıl Novruz gicesi,
Yar yarına bağlıdır.

Sülgünün cüyceleri,
Çıkarın, biceleri,
Alla mıradım hersin,
Novruzun giceleri.

(Nurmemmedova 2000)

13.2.Nevruzda Söylenen Şiirler

13.2.1.Nevruz Dileği

Yerem, suvam, asmanam,
Gülem, guşam, insanam,
Beyik günün balası,
Biri-bireği ağırtman,
Biri-bireği incıtman,
Ol Novruz'dan, bu Novruz'a
Eşidilmesin nalası.

(Durdıyeva 2000)

13.3.Nevruz Konulu Şiirler

Nevruz geldi bu gece
Kızlar atarlar bice
Kimin bicesi çıksa
Hediyesi horoz ecice

Başladı kız başladı
Suya boncuk taşıladı
Şiir'in yanlış okuyup
Maral yaşlı haşladı
Çıkar Cennet can boncuğu.

(Durdıyeva 1996:143)

Olmadı bende nasibin istedim
güzden seni
Dedin: "Geçsin kış bulurum ben
taze Nevruz'dan seni",
Sayladım, seçtim, sunam, bir
bölecik kızdı seni
Niçin belini kucaklamadım ben
bulurum yazıdan seni,
İstedim Hak'dan kavuştur sen
bana.
Hak katında sözüm geçmez ben
gibi avare yok.

Elgün rahim eylemez, ben gibi
biçare yok.
Yüreğim yüz pare tekdir, hiç
tenimde yara yok,
Sen garip sen, ben fakir ben,
sende bende çare yok,
Sevdiğim , takdiri Hak'dır ayıran
bizden seni.

Gelse nevrüz aleme, renk kılar
cihan peyda,
Ebrler avaz urup, dağ kılar duman
peyda,
Bi-canlar cana gelip, açarlar
dehan peya
Göğmedik giyalar göğrip revan
peyda

Ederler hayvanata hem sudu ziyan
peyda
Yeryüzünde yayılıp, yürürler nihan
peyda
Va-beste dehan kuşlar kırlarlar
zeban peyda

Çöl tarafın berk edip, der açar
suya har-ceng
Zemin sebze-zar olup, teninden
ayrılır zeng
Cünbendeler mest olup, güya
içmiş arak ben
Her eşyanın özüne öz avazı bolur
gen,
Sebze içre sandıvaç yüz dilde kılar
ah
Zemin hazır püş olup, gül bitirmiş
reng be
Hurüca gelip alem, kırlarlar figan
peyda.

Sürüd seda birle cihan yaüzü
abaddır,
Olma süruda mağrur payanası bı-
bada
Hav-aşkında zinde can, bilin, baki
hayattır
Her tende ki aşk olmaz, rüz-ı ezel
memattır.
Yaz ötünce yerü gök, günden

güne ziyattır.
Bir haşr-ı kıyamettir, bir yevm-i
arasattır
Dehr içre bolur her dem, cihan
içre can peyda.

Zarbada zerkin olma, baha yoktur
devlette
Ömrünü bada berme, sen bu
darü'l-mihnette,
Yeter sana er ü geç, ne yazılsa
kısmette,

Canına cefa eylep, bunca gezme
hasrette,
Sevap yahşi amelde ya cud yahşi
niyette,
Alem barca hizmette, adem yatıp
gaflette,
Hasılın ateş balgaş, evlensen
yaman peyda.

Mahtumkulu , yıgıların bu bahtı
siyahımdan,
Korkarım can afeti, el ayak
güvahımdan,
Ümidim hasıl olmaz, bu ömr-i
tebahımdan,
Can köydü ceset içrel.Bu ateş
ahımdan,
Kolum sunup, dilerim hacetim

Allahımdan,
Bendeyim, ümidim kop ol kermli
şahımdan,
Eylegey Arasatta gül gibi iman
peyda.

(Ekebaharh 1995:215-217)

Toğsan doldı
Geldi yağmırh Novruz
Galtık süreymeli boldu bu yerler
Çekiler gök kürte atıptır başa
İne, muna yaşlı bahar diyerler
Galdı heşerleşip yerden ter otlar
Eyyam gök yaylanın elvan güli bar
Yadamarsın güle ılgaber
Bahar
Diymek sende yaşlık yeli bar.
Özinem bilmersin neme bolannı
Argın sünün yenler gider şo mahal
Sebep: Canlanyandır gonras
Garagum
Gör, sen ne gudratlı
Keremli bahar!
Başın darar sehran çığlı şemalı
Ganmarsın guşların hoş
hüvdisinden
Toynak yasap durma duşundan
geçer
Humar borsun durnaların
sesinden,

İne, şeylerakdir sehran baharı
Seni meymireder gökden nurlı gün
Sehram gin döretmeği övrenin.

Türkçesi:

Doksan doldu
Geldi yağmurlu Nevruz
Sürülecek hale geldi yerler
Fidanlar yeşil cübbe attı başına
İşte buna yeşil bahar denir
Şaşkın halde yerden taze ot çıktı
Yeşil yayla çoktan çiçekle doldu
Yorulmazsın, koş çiçekten çiçeğe
Bahar
Demek, sende gençlik yeli var
Anlamazsın belki kendin de
Argın vücut şifa bulur o anda
çünkü
Canlanmakta kırmızımsı Karakum
Bak, sen ne kudretlisin
Kermlı bahar
Başını tarar sahranın çiğ şimali
Doyulmaz kuşların hoş
ninnisinden
Toynak yapıp turna geçer
karşından
Bir hoş olursun sen, seslerinden
İşte böyle olur sahra baharı
Seni uyuklatır gök güneş nuru
Sahram sana hoşgörüyü öğretir

Nevruz'undan türetmeyi Öğrenin.

(Geldiyev 2000)

Nevruzdan Seni

Bolmadı bize nasibin, istedim
güzden seni
Dedin: ötsün kış, taparım taze
nevruzdan seni,
Sayladım, geçtim, sunam , bir
bölice kızdan seni
İsterim Hak'tan, kavuşturgay, bana
tezden seni.

Hak katında sözüm ötmez, men
gibi âvâre yok,
El gün rahm eylemezler, men gibi
bî-çâre yok,
Yüreğüm şad pare tekdir, hiç
tenimde yâre yok,
Sen garipsin, ben fakiim, sende
mende çâre yok,
Sevdiğim takdi-i Hak'dır ayıran
bizden seni.

Sevdiğim, sen günde bir kez
yâdına salsan meni,
Günde yüz katla dilerim Yaradan
Hak'dan seni,
Baskı gün sen oda saldın men

feragat bendeni,
Kıl buhl bizden yana incitseler
sözden seni.

Bağına girsem seher, bülbül bolup
salsam oyun,
Gafle kalsa rakip, birdem salışsak
kol boyun,
Hak'dan özge çâre yokdur, ne
kılayım, neyleyim,
İnce bel, şirin zeban, keften
topuksuz, kaz boyun,
Saklasın Tanrı penâhında yaman
gözde seni.

Hayrını düşman görür, dostun
çeker cebr-i cefan,
Yâre dildarlık bolar mı sürmeyin
zevk-i sefan,
Salsalar mizana Balkan Dağı
bolmazdır pehen,
Aydadır Mahtumkulu ahdin yalan,
yokdur vefan
Bî-vefalar hûb soğutmuşlar,
sunam bizden seni.

Mahtumkulu

(Biray 1992:160-161)

Mergzar Oldı Yene

Çünkü novruz oldu âlem gülgüzar
oldı yene,
Gunçadan güller açıldı, mergzar
oldı gene

Çıkdı yerden renbe-ren her
sebzeler kim baridi,
Hoş muzeyen oldu âlem, lâlezar
oldı yene.

Gül tamaşasın kılıp bilbil yene
kıldı pıgan,
Mey içip gül camıdan mest-i
humai oldu yene.

Saya saldı her terep servi, çınar,
serferaz,
Eşret âhlim cemg edip gör, ustıvar
oldı yene.

Huplar her yan çıkıp, seyr-i
gülistan eyledi,
Işk ili gördi alarnı, intizar oldu
yene.

Boldı galıp şavkı her könlide kim
bardır höves,
Gudrat-ı Hak birle hoş pası-ı gubar
oldı yene.

Dat, kim dövrän berip, munça
çemenlerni bile.
Akıbet zayıg bölüp gerd-i gubar
oldı yene.

Hayp, kim ey Gayıbı, munça
cahanın hupları,
Nakl edip bu dünyeden ehl-i mazar
oldı yene.

Gayıbı

(Türkmen-Geldiyev 1995:338)

Yedi yer bölmüş bina,
Her zat okır bir sena,
Otlar hem diyir: "Rebbena"
Novruz, baran içinde.

Mahtumkulu

(Dudiyeva 2000)

14. UYGURLAR

14.1.Ncvruz Konulu Şiirler

Nevruz koşukları

Yılbeşi, noruz küni

Âlâm gülistan bulgısı

**Asmandin yer yüzüğe
Abu rahmet yakgusi**

**Her oğul hizmet kılıp
Uztazın kılrsa razi
İkki alemde bu perzend
Hak rızası tabgusi**

**Noruz keldi cihanga
Berip eytgin atanga
Atan bersün bir tenge
Apirip bergin mumanga**

**Mollan bersün kuçnaçka
Kuçnaç salsun sandukka
Kendi noruz eyşi binar eytgılı
Barca adem könlini şada etgili**

{Çay 1993:38}

**"Keldi Noruz yılbaşı, ketti
köñçirkini,
Noruz diban kelurler hatunlarning
türküni,
Güller kısıur kız, oğul eğri koyar
börkini,
Meclis kulup oynaşır, acur köngül
mülkini,
Kaygu-mihnetler ketip oynaşur
küñdür bu küñ"**

Türkiye Türkçesi

**Geldi Nevruz yılbaşı gittigönül
çirkini,
Nevruz diyerek gelirler hanımların
bütünü.
Güller takışır kız, oğul eğri koyar
börkünü ,
Toplaşır oynaşır, açıp gönül
mülkünü,
Kaygı mihnetler gider şenlik
günüdür bu gün"**

(Çınar 2000:452)

**At binip oğlak alıp meşrep kılur
küñdür bu küñ
Keldi noruz yılbaşı ketdi köñlinin
çirkini
Noruz diban kilürler hatunlarının
Türkini
Güler kısıup kız oğul eyri koyar
börkini
Meclis kılup oynaşır açar köñül
mülkini
Kavgu mihnetler ketip oynaşır
küñtür bu gün.**

(Nuraniye- Ekrem:1995:161)

Noruz keldi cihanga, cihan bolur
erzanlık,
Yağdılar abınisan, buğdaylar bolur
danlık,
Aç, oruk, hem kembeğel barçısı
bolur canlık,
Nanğa toyup har gedah, oy ide
kılur hanlık.

Tohılar tohum berip, çuçuler
küdür bugün,
Keldi moruz yıbaşı, ketti
köngülning çığımı,
Noruz diban kelurler hotunlarning
türkini,
Güller kısıp kız-oğul eğri koyar
börkini,
Meclis kılıp oynışar, acur köngül
mülkini
Kaygu-mihnetler ketip yarışar
küdür-büğün.

Keliptur hoşmubarek uşbu kün
yaranlar-yaranlar,
Acep nazuk derehlerni uşbu kün-
künde boranlar,
Keldi noruz barçığa alem
münevverdir bugün yene,
Ey ata hizmet kılınğ ustazimizge
ilmi üçün bugün,
İlim okutkan bendeler cennette

cevlandur bugün.

(Çay 1988:81)

ERGENEKON! ERGENEKON!

Davarlar yugalok;
Yir kişler kartayok!
Yegiden balalar tudi, tudi
Biznig yul elde yırak mı?
Ağaçlar yeşerdi;
Kuzular tudi,
Çeçekler açtı,
Hızır yaz kildi
Bugün biznig beyrem künü,
Ergenekonge barırğa telim.
Çünki anda çeçekler isli,
Yeller yahşi isli,
Tavlardan, çeyirlerden ballar aga
Sini yırakdan kürgenler,
Üldig kibi uylarlar,
Nige ayak astında yatıp turasığ,
Turnag için Törükler mi kütesig,
Ullarig, kızlarig tutkun olduğ,
Bikün beyrem,
Lâkin biznig için,
Kaygı küdür.

(Çay 1993:48-79)

Yıl beşi Noruz küni,
Karlıgaç- Turna cüp kelür.
Gül- giyalar eçilip
Yurtka şadlık ep kelur

Yıl beşi Noruz küni,
Yar koynıda yatkun kelür.
Şugine yar veslide,
Su bolup akkum kelür.

Bugün keldi bu Noruz,
Günce güldek açılıp.
Beşimizga altundek
Nur-aptaplar çeçilip

Noruz kelip bizlerge
Yıl baharı keltürdi
Etizlarını baülarnı
Hoşallıkka çömdürdi

Noruz keldi aldırıp
Pakıların toy kıldı
Toy üstige toy yasap
Boz torgay mu toy kıldı.
Noruz keldi mübarek,
Okuydiken tabarek
Hoş keldingiz ey Noruz,
Sizni kılay ziyaret

Noruz keldi tolgımp,
Giyalarga çulğınıp.

Giyalar mu aeçildi
Yapraklarga bulğınıp

Kış ketip bahar keldi,
Tün ketip nahar keldi.
Mana bizning behtimizge
Noruz mübarek keldi.

Türkiye Türkçesi

Yıbaşı Nevruz günü
Kırlangıç- Turna çift gelir
Gül-bitkiler açılıp,
Yurda sevinç alıp gelir

Yıbaşı Nevruz günü
Yar koynunda yatasım gelir
Biricik yar yüzünde
Su olup akasım gelir

Bugün geldi bu Nevruz,
Gonca gül gibi açılıp
Başımıza altın gibi
Güneş nurları dökülüp

Nevruz gelip bizlere
Yıl baharı getirdi
Tarlaları bağları
Sevinçlere daldırdı

Nevruz geldi acele,
Kurbağalar da toy yaptı
Toy üstüne toy toy yapıp
Boz turgay da toy yaptı

Nevruz geldi mübarek,
Okuyormuş tebarek.
Hoş geldiniz ey nevruz
Sizi edeyim ziyaret

Nevruz geldi nazlanıp,
Bitkilere örtünüp,
Bitkiler de açıldı,
Yapraklara örtünüp

Kış gidip bahar geldi,
Gece gidip gündüz geldi,
İşte bizim şansımıza
Nevruz mübarek geldi

(Tanrıdağlı 1995: 38)

Kaldi noruz kaldı bu gün, arişi
bina atkili
Barca adam könlini şad-huram

atkili

Har kişi mollisidin alsım dua
könlini,
Maripatka toldurup güli-gülzar
atkili.

(Nuraniye Ekrem:1995:160)

KAYNAKÇA

AKALIN, Ş. Halûk (1992), "Kırgızdar, Sancıra-Tarih-Muras", Türk Kültürü,

Sayı: 351

AKARSU, Kamil (1993), Rumelili Za'ifî- Hayâtı, San'atı. Eserleri ve Divânından Seçmeler, Ankara

AKMATALİYEV, Abdıldacan (2001), "Kırgızlarda Nooruz (Nevruz)", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ALPASLAN, Ali (1977), Kadı Burhaneddin Dîvânı'ndan Seçmeler, Ankara

ALPTEKİN, Ali Berat (1999), "Atasözü , Bilmece ve İnanışlarının Nevruz'a Yansıması", Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankra: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AMANOĞLU, Ebülfez Kulu (2001), "Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde Nevruz Çarşambaları", Y. a. y . , Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AYAN, H. vd (1987a), "Na'ilî Kadîm", Büyük Türk Klasikleri C:5, İstanbul

AYAN, H. vd (1987b;, "Bahtı (Sultan I. Ahmed)" , Büyük Türk Klasikleri C: 5, İstanbul

Başlangıçtan Günümüze kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (1997), İstanbul

BİNBAŞ, İ. Evrim(1999), "Türkler'de Nevruz Gelenekleri", Avrasya Etüdları, Sayı: 15

BİRAY, Himmet (Haz.), (1992), Mahtumkulu Divanı, Ankara

CUNBUR, Müjgan (2000), "Nevruz'da Çiçeklenen Şiir Bahçesinden Bir Demet", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ÇAY, M. Abdulhalik(1988), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (2. Baskı), Ankara

ÇAY, M. Abdulhalik(1993), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (5. Baskı), Ankara

ÇINAR, Ali Abbas (2000), "Kazak Türklerinde Nevruz", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

DEVLET, Nadir-E. G. Naskalı (1999), Türk Dünyasında Nevruz, İstanbul

DURDUYEVA, Amangül(1996) "Türkmen Folklorunda Nevruz Bayramı" Y. a. y; Nevruz ve Renkler, Ankara

DURDIYEVA, Amangül(2000), "Türkmen Halk Edebiyatında Nevruz İzleri", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

EKEBAHARLI, Oraypolat(1995) "Eski ve Ortaçağlarda ve Günümüzde Nevruz" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

EKER, Süer- A. Abatoğlu (1993), Ulusun Ulu Günü Nevruz, Ankara

ERTEM, Ali (1957), Namık Kemal'in Şiirleri, İstanbul

GELDİYEV, Gurbandurdı(2000), "Türkmen Halk Yaraticılığında Nevruz.", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Zeynel Baba, Ankara

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Bazı Müesseselerimiz ve Şahsiyetler Etrafında Millî Kültür Millî Brlik, Ankara

GÖLPINARLI, Abdalbaki (1972), Nedîm Dîvanı, İstanbul

İBRAYEV, Şakir (2002), "Kazak Halkının Nevruza İlişkin Gelenek ve inançları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

İNORALİYEV, İsa (1995) "Nevruz Bayramında Nogay Halk Adetleri" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KABUL, Nur Ali (1996), "Özbekistan'da Nevruz Yani Yenigün'ün Şiir ve Şarkıları", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KEREYTOY, Ramazan(1995), "Kafkas Nogay Türklerinde Navruz Bayramı", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz I. Uluslar Arası Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KIRBAŞEV, Keneş (2000), "Nevruz ve Yılınâme", . ", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KORKMAZ, Ramazan(2000), "Çıldır'daki Nevruz Törenleri", Y. a. y., Türk

Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KURTBELYALOVA, Niyara (2000), " Navrez Seni Unutmadık", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KUŞKARTAYEV, İristoy (1987), "Özbekistan'da Nevruz", Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Sayı: 12

KÜLEKÇİ, Numan (1989), Ganî-Zâde Nâdiri ve Dîvânından Seçmeler, Ankara

MAHMUT, Enver (1997), Dobruca Türk Halk Edebiyatı Metinleri, Ankara

MAKAS, Zeynel Abidin (1987), Türk Milli Kültüründe Nevruz, İstanbul,

MURADOĞLU, Malik (1996), "Nevruz ve Onun Özbek Halk Edebiyatında Terennüm Edilişi", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MURATÇAYEVA, Feride(1998), "Dağıstan'da Nevruz Bayramı", Y a. y., Türk Dünyasında Nevruz II, Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MUSAOĞLU, Mehman (1997), "Azerbaycan'da Nevruz Bayramı", Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 12

NASRATTINOĞLU, İrfan Ünver (1984), Çağdaş Kuzey Azerbaycan Şiiri Antolojisi, Ankara

NEBİYEV, Azad (1992), İlahır Çarşambalar(Nevruz Törenleri), Ankara

NEBİYEV, Azad (1997), Azerbaycan 'da Nevruz Ankara

**NERİMANOĞLU, Kâmil Veli (2002), Türk Dünyası Gelenek ve
Göreneklerinde Nevruzun Yeri ve önemi", Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz
V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları**

**NURANİYE-E. Ekrem (1995) "Uygurlarda Nevruz Kutlamaları" Y. a. y;
Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları**

**NURMEMMEDOVA, Gülalek (2000), "Moncugatdı ve Atasözlerinde Nevruz",
Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara:
Atatürk Kültür Merkezi Yayınları**

**OYTAN, Mehmet Tevfik (1960), Yirminci Asrın İnsanlığına Armağan ,
Bektaşiliğin İçyüzü, Dibi Köşesi Yüzü ve Astarı Nedir, İstanbul**

**ÖZKAN, İsa (1995), Tatar ve Uygur Türklerinde Nevruz Bayramında Şiir
Söyleme Geleneği, Y. a. y., Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları**

ÖZTELLİ, Cahit (1983), Pir Sultan Abdal Yaşamı ve Bütün Şiirleri, İstanbul

**RAHMAN, Abdulkerim(1995), "Tarihten Günümüze Doğu Türkistan'da
Nevruz Kutlamaları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz Uluslar arası
Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi
Yayınları**

**SEZGİN, Abdulkadir (2000), "Bektaşî Tekkesinde Bir Nevruz Âyini", Y.
a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar arası Bilgi Şöleni Bildirileri,
Ankara**

**SÜLEYMANOV, Ahmet (2000), "Başkurtlarda Nevruz Dilekleri" , Y. a. y.,
Türk Dünyasında Nevruz III. Ulusla Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk
Kültür Merkezi Yayınları**

**ŞÂRAHİMOV, Hâkimjân (1997), "Nevruz ve Türk Dünyası", Türk Lehçeleri
ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 11**

**ŞEHRİYAR, M. Hüseyin (1991), Haydar Baha'ya Selam, (Haz. S. Kılıç-İ.
Şimşek), Ankara**

**TAMİLLA, Aliyeva (2000), "Novruz ve Halk Dramları", Y. a. y. , Türk Dün
yasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları**

**TANRIDAĞLI, Ferhet Kurban (1995), "Uygur Türklerinde Nevruz Bayramı
Kutlamaları", Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Cilt:2 Sayı:8**

TÜRKMEN, Fikret -G. Gelditev(1995), Türkmen Şiiri Antolojisi, Ankara

**TURAN, Ahsen (2000), "Anadolu'daki Nevruzla İlgili Uygulamalar", Y. a. y.,
Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk
Kültür Merkezi Yayınları**

YERDELEN, Cevat (1977), Azmizâde Haleti Dîvanı, Erzurum

**YILDIZ, Naciye (2000), "Kırım Türklerinde Nevruz", Y. a. y. , Türk
Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları**

**YILMAZ, Metin (2000), "Çuvaşistan'da kutlanılan Bayramlarla Anadolu'da
kutlanılan Bayramların Karşılaştırılması", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz**

III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YUGUŞEVA, Nadya (2000), "İslamiyet Öncesi Türk Dini Hayatı İçinde Nevruz'un Önemi ve İşlevi", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ZİYADAN, Abdulbari (2000), "Bahar Bayramları, Nevruz Hikmetleri, Nevruz Desturları" Y. a. y. . , Türk Dünyasında Nevruz III. Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KAYNAKÇA

AKALIN, Ş. Halûk (1992), "Kırgızdar, Sancıra-Tarih-Muras", Türk Kültürü, Sayı: 351

AKARSU, Kamil (1993), Rumelili Za'ifi- Hayâtı, San'atı. Eserleri ve Divânından Seçmeler, Ankara

AKMATALİYEV, Abdıldacan (2001), "Kırgızlarda Nooruz (Nevruz)", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ALPASLAN, Ali (1977), Kadı Burhaneddin Dîvânı'ndan Seçmeler, Ankara

ALPTEKİN, Ali Berat (1999), "Atasözü , Bilmece ve İnanışlarının Nevruz'a

Yansıması", Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AMANOGLU, Ebülfez Kulu (2001), "Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde Nevruz Çarşambaları", Y. a. y . , Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AYAN, H. vd (1987a), "Na'ilî Kadîm", Büyük Türk Klasikleri C:5, İstanbul

AYAN, H. vd (1987b;, "Bahtı (Sultan I. Ahmed)" , Büyük Türk Klasikleri C: 5, İstanbul

Başlangıçtan Günümüze kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (1997), İstanbul

BİNBAŞ, İ. Evrim(1999), "Türkler'de Nevruz Gelenekleri", Avrasya Etüdları, Sayı: 15

BİRAY, Himmet (Haz.), (1992), Mahtumkulu Divanı, Ankara

CUNBUR, Müjgan (2000), "Nevruz'da Çiçeklenen Şiir Bahçesinden Bir Demet", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ÇAY, M. Abdulhalik(1988), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (2. Baskı), Ankara

ÇAY, M. Abdulhalik(1993), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (5. Baskı), Ankara

ÇINAR, Ali Abbas (2000), "Kazak Türklerinde Nevruz", Y. a. y., Türk

Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

DEVLET, Nadir-E. G. Naskalı (1999), Türk Dünyasında Nevruz, İstanbul

DURDUYEVA, Amangül(1996) "Türkmen Folklorunda Nevruz Bayramı" Y. a. y; Nevruz ve Renkler, Ankara

DURDIYEVA, Amangül(2000), "Türkmen Halk Edebiyatında Nevruz İzleri", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

EKEBAHARLI, Oraypolat(1995) "Eski ve Ortaçağlarda ve Günümüzde Nevruz" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınlan

EKER, Süer- A. Abatoğlu (1993), Ulusun Ulu Günü Nevruz, Ankara

ERTEM, Ali (1957), Namık Kemal'in Şiirleri, İstanbul

GELDİYEV, Gurbandurdı(2000), "Türkmen Halk Yaratıcılığında Nevruz.", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Zeynel Baba, Ankara

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Bazı Müesseselerimiz ve Şahsiyetler Etrafında Millî Kültür Millî Brlik, Ankara

GÖLPINARLI, Abdalbaki (1972), Nedîm Dîvanı, İstanbul

İBRAYEV, Şakir (2002), "Kazak Halkının Nevruza İlişkin Gelenek ve

inançları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni,
Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

İNORALİYEV, İsa (1995) "Nevruz Bayramında Nogay Halk Adetleri" Y. a. y;
Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KABUL, Nur Ali (1996), "Özbekistan'da Nevruz Yani Yenigün'ün Şiir ve
Şarkıları", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi
Yayınları

KEREYTOY, Ramazan(1995), "Kafkas Nogay Türklerinde Navruz Bayramı",
Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz I. Uluslar Arası Bilgi Şöleni (Sempozyumu)
Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KIRBAŞEV, Keneş (2000), "Nevruz ve Yılınâme", . ", Y. a. y. , Türk
Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları

KORKMAZ, Ramazan(2000), "Çıldır'daki Nevruz Törenleri", Y. a. y., Türk
Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları

KURTBELYALOVA, Niyara (2000), " Navrez Seni Unutmadık", Y. a. y. , Türk
Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları

KUŞKARTAYEV, İristoy (1987), "Özbekistan'da Nevruz", Anayurttan
Atayurda Türk Dünyası, Sayı: 12

KÜLEKÇİ, Numan (1989), Ganî-Zâde Nâdiri ve Dîvânından Seçmeler, Ankara

MAHMUT, Enver (1997), Dobruca Türk Halk Edebiyatı Metinleri, Ankara

MAKAS, Zeynel Abidin (1987), Türk Milli Kültüründe Nevruz, İstanbul,

MURADOĞLU, Malik (1996), "Nevruz ve Onun Özbek Halk Edebiyatında Terennüm Edilişi", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MURATÇAYEVA, Feride(1998), "Dağıstan'da Nevruz Bayramı", Y a. y., Türk Dünyasında Nevruz II, Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MUSAOĞLU, Mehman (1997), "Azerbaycan'da Nevruz Bayramı", Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 12

NASRATTINOĞLU, İrfan Ünver (1984), Çağdaş Kuzey Azerbaycan Şiiri Antolojisi, Ankara

NEBİYEYEV, Azad (1992), İlahır Çarşambalar(Nevruz Törenleri), Ankara
NEBİYEYEV, Azad (1997), Azerbaycan 'da Nevruz Ankara

NERİMANOĞLU, Kâmil Veli (2002), Türk Dünyası Gelenek ve Göreneklerinde Nevruzun Yeri ve önemi", Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

NURANİYE-E. Ekrem (1995) "Uygurlarda Nevruz Kutlamaları" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

NURMEMMEDOVA, Gülalek (2000), "Moncugatdı ve Atasözlerinde Nevruz", Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

**OYTAN, Mehmet Tefrik (1960), Yirminci Asrın İnsanlığına Armağan ,
Bektaşiliğin İçyüzü, Dibi Köşesi Yüzü ve Astarı Nedir, İstanbul**

**ÖZKAN, İsa (1995), Tatar ve Uygur Türklerinde Nevruz Bayramında Şiir
Söyleme Geleneği, Y. a. y., Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları**

ÖZTELLİ, Cahit (1983), Pir Sultan Abdal Yaşamı ve Bütün Şiirleri, İstanbul

**RAHMAN, Abdulkerim(1995), "Tarihten Günümüze Doğu Türkistan'da
Nevruz Kutlamaları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz Uluslar arası
Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi
Yayınları**

**SEZGİN, Abdulkadir (2000), "Bektaşî Tekkesinde Bir Nevruz Âyini", Y.
a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar arası Bilgi Şöleni Bildirileri,
Ankara**

**SÜLEYMANOV, Ahmet (2000), "Başkurtlarda Nevruz Dilekleri" , Y. a. y.,
Türk Dünyasında Nevruz III. Ulusla Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk
Kültür Merkezi Yayınları**

**ŞÂRAHİMOV, Hâkimjân (1997), "Nevruz ve Türk Dünyası", Türk Lehçeleri
ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 11**

**ŞEHİRİYAR, M. Hüseyin (1991), Haydar Baha'ya Selam, (Haz. S. Kılıç-İ.
Şimşek), Ankara**

**TAMİLLA, Aliyeva (2000), "Novruz ve Halk Dramları", Y. a. y. , Türk Dün
yasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları**

TANRIDAĞLI, Ferhet Kurban (1995), "Uygur Türklerinde Nevruz Bayramı Kutlamaları", Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Cilt:2 Sayı:8

TÜRKMEN, Fikret -G. Gelditev(1995), Türkmen Şiiri Antolojisi, Ankara

TURAN, Ahsen (2000), "Anadolu'daki Nevruzla İlgili Uygulamalar", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YERDELEN, Cevat (1977), Azmizâde Haleti Dîvanı, Erzurum

YAZARLARIN ÖZGEÇMİŞLERİ

YILDIZ, Naciye (2000), "Kırım Türklerinde Nevruz", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YILMAZ, Metin (2000), "Çuvaşistan'da kutlanılan Bayramlarla Anadolu'da kutlanılan Bayramların Karşılaştırılması", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YUGUŞEVA, Nadya (2000), "islamiyet Öncesi Türk Dini Hayatı İçinde Nevruz'un Önemi ve İşlevi", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ZİYADAN, Abdulbari (2000), "Bahar Bayramları, Nevruz Hikmetleri, Nevruz Desturları" Y, a. y. . , Türk Dünyasında Nevruz III. Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

